

Samen voor de wind

Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst

Website: www.wijduurzaamstaphorst.nl

Auteur: Werkgroep 12 MW Windenergie Staphorst

Datum: 20 april 2018

Status: Definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Introductie	4
1.2	Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst	4
1.3	Uitwerking plan met het Waterschap Drents Overijsselse Delta	5
1.4	Participatie binnen de gemeente Staphorst	5
1.5	Leeswijzer	6
2	Ruimtelijk kader	8
2.1	Gebiedsanalyse 2017 in de gemeente Staphorst	9
2.2	Gebiedsomschrijving	9
2.3	Toetsing aan gemeentelijk beleid	13
2.4	Toetsing aan provinciaal beleid	15
2.5	Beschrijving windpark (vermogen en grootte)	15
2.6	Toelichting ontwerpkeuze (lijn of zwermopstelling of dorpsmolen)	16
2.7	Uitwerking ontwerpkeuze gebied 8	16
2.8	Uitwerking terugvaloptie - gebied 6	18
2.9	Windpark in de leefomgeving van gebied 8	18
2.10	Windpark in de leefomgeving van terugvaloptie - gebied 6	19
3	Participatie kader: economische, financiële participatie	21
3.1	Eigendom	22
3.2	Financiering	22
3.3	Grondvergoeding	24
3.4	Omgeving (omwonenden en buurt)	25
3.5	Ruimere omgeving (gemeente en/of regio)	25
4	Participatie kader: proces participatie	27
4.1	Visie op procesparticipatie	27
4.2	Omgevingsmanagement	28
4.3	Issue- en stakeholdersanalyse	30
4.4	Krachtenveldanalyse	31
4.5	Communicatieplan	32
4.6	Procesplanning	33
4.7	Plan van aanpak en projectorganisatie	34
5	Tot slot	37
	Bijlagen:	
1.	Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst	
2.	Notitie Impact windpark op omgeving (Pondera Consult)	
3.	Landschapsanalyse en onderbouwing (landschapsdeskundige Veenenbosch & Bosch)	
4.	Communicatieplan	

1 Inleiding

1.1 Introductie

De gemeente Staphorst wenst minimaal 12 MW aan windenergie te realiseren als bijdrage aan de provinciale windenergiedoelstelling van 85,5 MW in de provincie Overijssel in 2020. De gemeente biedt partijen, die interesse hebben in het realiseren van deze opgave, de gelegenheid een verzoek tot planologische medewerking in te dienen. Het document dat voor ligt betreft het windplan van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst en is te beschouwen als het verzoek om planologische medewerking ten behoeve van de realisatie van een windpark met een vermogen van minimaal 12 MW.

1.2 Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst

In Staphorst zijn eind 2017 ideeën ontstaan voor het oprichten van een coöperatie die gericht is op een duurzame samenleving. Aanleiding was het voornemen van de gemeenteraad van Staphorst om initiatieven voor de realisatie van 12 MW windenergie binnen de gemeente mogelijk te maken. Hierover is op 9 januari 2018 door de raad het besluit genomen. Op 8 februari heeft de gemeente Staphorst een openbare uitvraag gedaan. In een korte voorbereidingstijd is de coöperatie opgericht, is de ledenwerving gestart en is het windplan uitgewerkt. In bijlage 1 wordt de coöperatie toegelicht.

Wij Duurzaam Staphorst verzoekt de gemeente door dit plan om de planologische medewerking voor realisatie van een windpark met 12 MW windenergie in Staphorst.

De coöperatie doet dit, zodat de bevolking van Staphorst zelf kan bepalen waar en hoe de windmolens in het plangebied worden gerealiseerd, waarborgen dat niet alleen de lasten van de windmolens in Staphorst komen te liggen maar dat de hele bevolking van Staphorst kan profiteren in de opbrengsten ervan. In ons windplan lichten we graag toe hoe we dat willen doen: voor direct omwonenden, alle inwoners van de gemeente en de bedrijven en organisaties binnen de gemeente.

Wij zijn blij dat de gemeente een duidelijk standpunt naar de provinciale politiek heeft gemaakt. Net als de gemeente Staphorst zeggen wij: als het dan moet, dan doen we het zelf! Die uitdaging is door ons opgepakt.

1.3 Uitwerking plan met het Waterschap Drents Overijsselse Delta

Wij Duurzaam Staphorst verzoekt de gemeente Staphorst door dit plan om de planologische medewerking voor realisatie van een windpark met 12 MW windenergie in Staphorst.

De coöperatie is jong maar de deelnemers van de coöperatie zijn ervaren. Ervaren in de realisatie van complexe projecten, multidisciplinair samengesteld (proces, financieel, ondernemend) en gedreven. Vanuit de wens om het project niet alleen voor maar ook door Staphorst te realiseren is ook samenwerking opgezocht met andere organisaties in de gemeente die een belangrijke plek in de maatschappij hebben, de visie van de coöperatie onderschrijven en in de eigen ambities duurzaam willen zijn. Wij Duurzaam Staphorst wil een sleutelspeler zijn binnen de eigen gemeente om daarmee een positie in te nemen bij het stimuleren van lokale en duurzame initiatieven.

De coöperatie is in gesprek geraakt met het Waterschap Drents Overijsselse Delta. De coöperatie en het waterschap hebben na de informatieavond van de gemeente op 8 februari 2018 met elkaar vastgesteld samen te willen werken voor een gezamenlijk windplan. Dit is vastgelegd in een intentieovereenkomst. Beide organisaties hebben ambities ten aanzien van duurzame energie, voelen zich betrokken bij de lokale bevolking, hebben elkaar gevonden in een effectieve en efficiënte samenwerking en zijn bereid elkaars expertise te delen. De samenwerking heeft onder meer deskundigen van energieadviesbureau Pondera Consult en landschapsbureau Veenenbosch & Bosch ingeschakeld voor ondersteuning bij het opstellen van het plan. Op deze wijze is een plan vanuit een lokaal initiatief opgesteld waardoor met windenergie in Staphorst een proces in gang gezet wordt gericht

op coöperatieve ontwikkeling van de energietransitie, op een professionele wijze die tevens een waarborg is voor tijdige realisatie.

Het algemeen bestuur van het waterschap heeft in januari 2017 als doel gesteld om te streven naar energieneutraal in 2025. Dat houdt grofweg in dat het waterschap evenveel elektriciteit opwekt als dat het verbruikt. Een belangrijke randvoorwaarde daarbij is om dit te realiseren in nauwe verbinding met de omgeving en met geschikte partners.

De duurzaamheidsdoelstelling van het waterschap is in lijn met de 100% coöperatieve gedachte voor Staphorst. Wanneer de gemeente Staphorst dit initiatief honoreert en laat uitwerken, zullen de coöperatie en het waterschap de samenwerking voor het vervolg van het project in een samenwerkingsovereenkomst vastleggen: "samen voor de wind".

1.4 Participatie binnen de gemeente Staphorst

De coöperatie pakt de handschoenen van de gemeente op en realiseert het windpark 100% coöperatief: de winst van het windpark verlaat de gemeentegrenzen niet. Wanneer wij in dit plan schrijven over Staphorst dan gaat het ons om de inwoners en ondernemers uit Staphorst, Rouveen, IJhorst en Punthorst die wij bij de participatie in beeld hebben.

Wij gaan uit van de volgende basisuitgangspunten.

1. Participatie in dit project is tweeledig. Iedereen in de gemeente kan meedoen: dat vertaalt zich in onze organisatie opzet en de aanpak van het project met de zogenaamde 'participatie in het proces'
2. De opbrengsten komen ten goede aan de lokale samenleving, door:
 - a. Financiële participatie door investering mogelijk te maken om het rendement te delen.
 - b. Financiële middelen in een omgevingsfonds voor omwonenden beschikbaar te stellen als compensatie voor de aanwezigheid van windturbines.
 - c. Financiële middelen in een maatschappelijk fonds te brengen om bij te dragen aan het in stand houden en vergroten van de duurzaamheid en leefbaarheid van de gemeente Staphorst.
3. De stroom wordt lokaal afgezet via een eigen label ("stipstroom").

1.5 Leeswijzer

De inhoud van het windplan volgt onder andere de drie criteria die de gemeente hanteert bij de beoordeling van de aanvraag. De coöperatie Wij Duurzaam Staphorst is beschreven in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 gaan wij in op het ruimtelijk kader van ons plan. De financiële participatie van het windplan staat beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 staat de participatie van het proces en de communicatie beschreven. Hoofdstuk 5 vormt tot slot de afronding van ons windplan. Bij het plan zijn een aantal bijlagen gevoegd waarnaar vanuit de genoemde hoofdstukken wordt verwezen.

2 Ruimtelijk kader

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag "Waar en hoe de coöperatie de molens wil plaatsen in de gemeente Staphorst". Wij presenteren hier het gebied dat door ons is gekozen voor de realisatie van een windpark en waarvoor planologische medewerking wordt verzocht. Het gaat om gebied 8, "Lommert", die op basis van inhoud en kwaliteit volgens ons de beste locatie in Staphorst is voor een windpark. Graag motiveren wij de achtergrond achter onze keuze. In dit hoofdstuk wordt vervolgens ingegaan op de landschappelijke en milieueffecten op de omgeving door een windpark op de genoemde locatie. In dit hoofdstuk treft u ook een tweede gebied aan, dit is een terugvaloptie, zoals verderop ook is toegelicht.

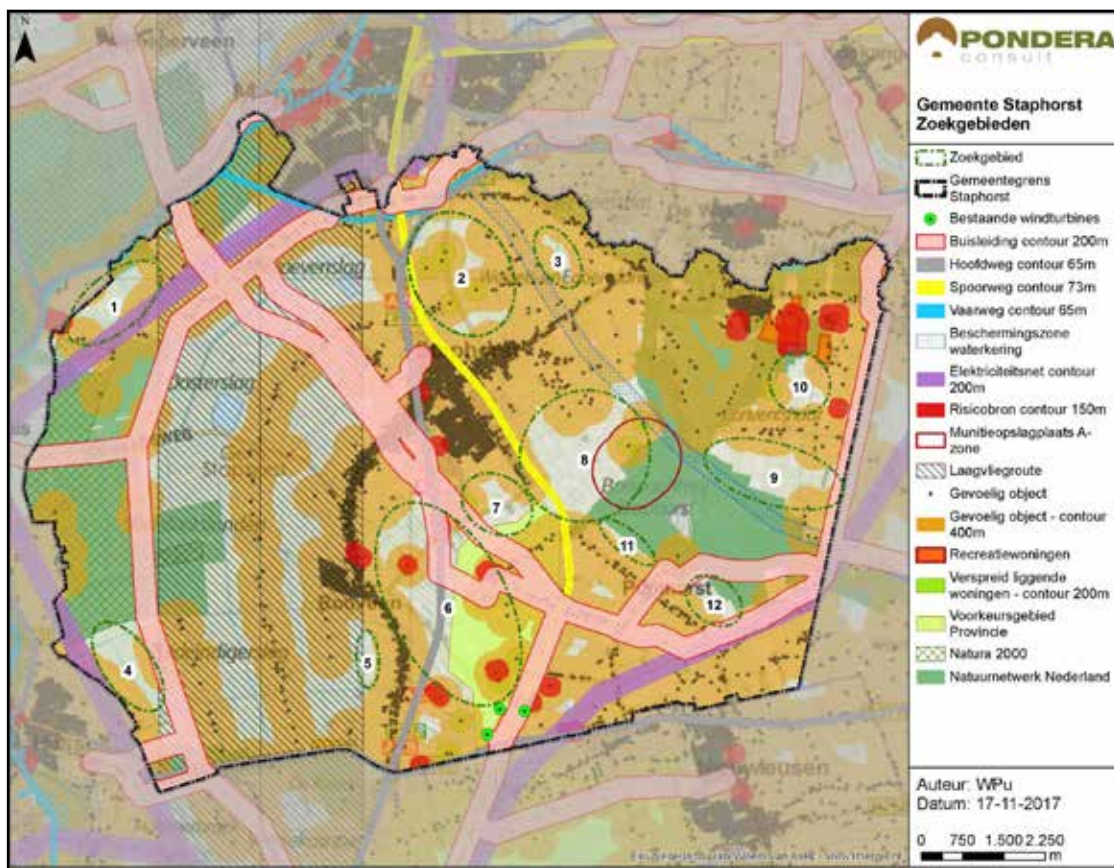

2.1 Gebiedsanalyse 2017 in de gemeente Staphorst

Pondera Consult heeft voor de gemeente Staphorst in 2017 een gebiedsanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse komen twaalf mogelijke gebieden voor windmolens in de gemeente Staphorst naar voren. Deze staan op onderstaande kaart aangegeven. Wij hebben deze gebiedsanalyse als uitgangspunt genomen in de uitwerking van ons plan. Op basis van de beperkingen en kansen, voor- en nadelen in de gebiedsanalyse van Pondera Consult hebben wij een selectie gemaakt van gebieden met een kansrijke en levensvatbare exploitatie van windmolens voor de coöperatie. Daarbij hebben wij aanvullend landschapsdeskundigen geraadpleegd. Onze criteria voor de locatiekeuze die wij hebben gemaakt, zijn:

- De meest optimale locatie vanuit het oogpunt van overlast, landschap en milieu.
- De meeste kans voor draagvlak binnen de samenleving.

Figuur 1 Zoekgebieden in de gemeente Staphorst (Pondera 2017)

2.2 Gebiedsomschrijving

Door ons is één gebied als voorkeursgebied aangewezen, omdat naar onze mening in dit gebied de meest optimale condities aanwezig zijn om een windpark te realiseren. Dit betreft gebied 8.

Gebied 8 van het Pondera-rapport (2017) is het voorkeursgebied waarbinnen de coöperatie de windmolens wil realiseren. Dit betreft het gebied "Lommert" gelegen tussen de spoorlijn Zwolle-Meppel en het staatsbos.

Als terugvaloptie is gebied 6 "Rouveen-Oost" van het Pondera-rapport (2017) aangewezen waar wij ook mogelijkheden zien voor de realisatie van windmolens. Dit betreft het gebied nabij de A28 waar ook het zoekgebied voor windenergie ligt van de provincie Overijssel.

Op basis van onze selectie is door Pondera Consult en de landschapsdeskundige Veenenbos en Bosch nader onderzoek verricht. Door Pondera Consult zijn een aantal aspecten geanalyseerd: geluids-, slagschaduw- en visuele effecten en het aantal gevoelige objecten (met een woon-, onderwijs- of zorgfunctie) per zoekgebied. Van Pondera Consult is een notitie over gebied 8

en 6 in bijlage 2 toegevoegd aan dit projectplan. In bijlage 3 is het resultaat van de studie van Veenenbosch en Bosch opgenomen. Hierna is een toelichting op de keuze beschreven en wordt aanvullend ingegaan op de belangrijkste overwegingen die de coöperatie heeft gemaakt ten aanzien van de overige gebieden.

Door ons wordt door middel van dit plan planologische medewerking verzocht voor gebied 8. Mocht de gemeente Staphorst van mening zijn dat de realisatie door het windplan van de coöperatie gewenst is, maar er op enig moment onverhoopt vanuit ruimtelijk oogpunt een belemmering is voor gebied 8, dan verzoeken wij voor de terugvaloptie, gebied 6, om planologische medewerking voor het initiatief van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst.

2.2.1 Toelichting gebied 8

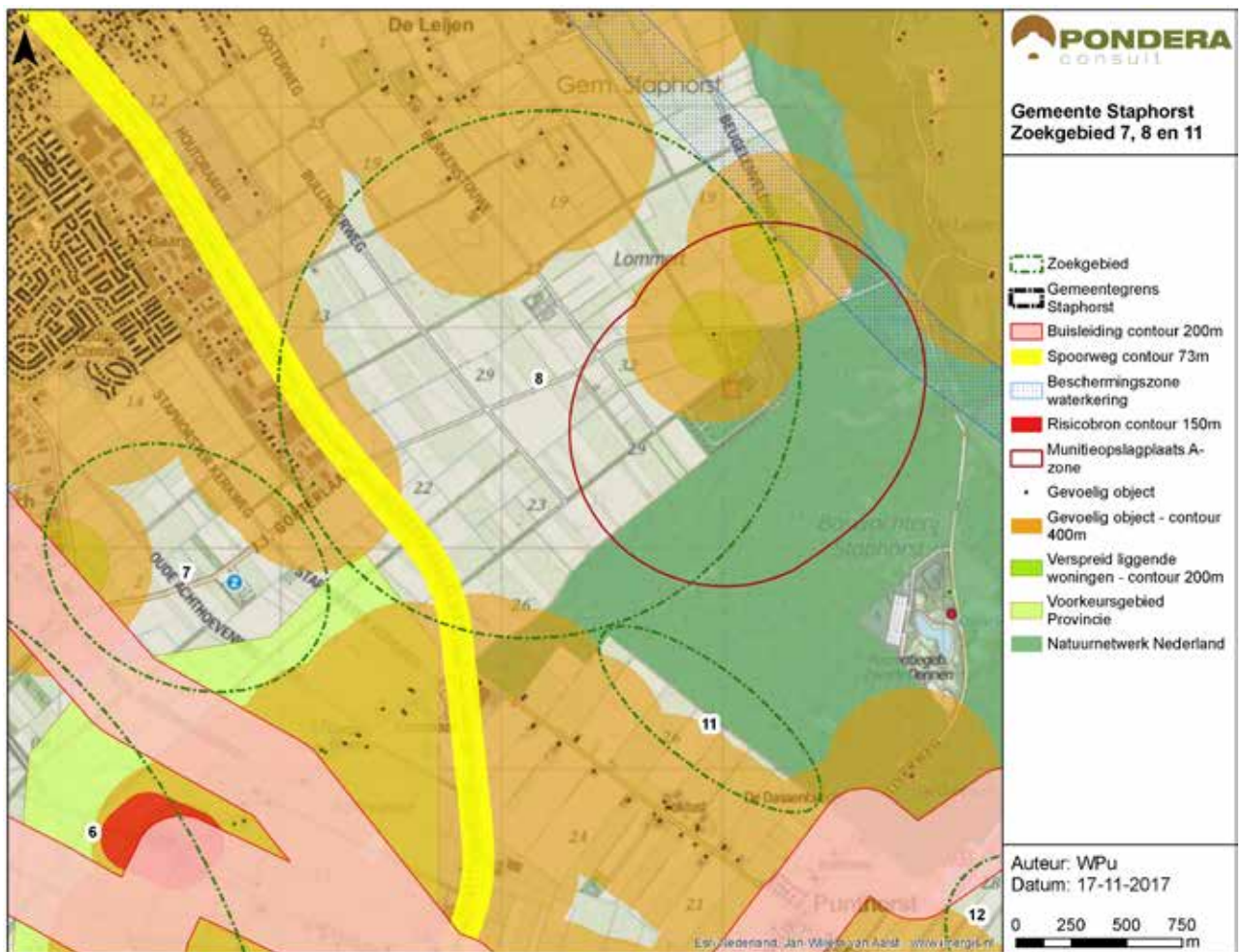
Gebied 8 heeft voor ons een groot aantal positieve aspecten, die ervoor zorgen dat dit een aantrekkelijk gebied is voor de uitwerking van de plannen:

- Het gebied biedt relatief veel ruimte bij de invulling:
 - Hinder door bijvoorbeeld slagschaduw bij woningen is tot een minimum beperkt, zonder de molens relatief veel stil te zetten.
 - Er is ruimte voor verschillende typen opstellingen waardoor een participatief proces ook daadwerkelijk plaats kan vinden voor de definitieve keuze voor een opstelling
- In en om het gebied liggen weinig woningen (dunbevolkt) waardoor hinder op zichzelf tot een minimum kan worden beperkt, daarnaast kan afstand worden gehouden tot het munitiedepot.
- Vanuit de landschappelijke kenmerken en kwaliteit zoals die uit het Landschapsbeleidsplan van de gemeente Staphorst en de Catalogus Gebiedskenmerken van de provincie Overijssel volgen, is de locatie passend.
- Door de landschappelijke kenmerken, zoals de begrenzing door het bos, is de locatie vanuit het oogpunt van landschap 'logisch' en kan een betekenisvol ontwerp worden gemaakt. Een heldere en leesbare opstelling is visueel hoger te waarderen.
- De locatie is vanuit ecologisch oogpunt naar verwachting optimaal door de afstand tot Natura 2000-gebieden en de ligging buiten de gebieden met kritische vogelwaarden; de ecologische waarden van het bos hebben met name betrekking op het bos waardoor dat geen tegenstrijdigheid hoeft op te leveren
- Wij vinden het wenselijk om afstand te houden tot woonconcentraties. Er is daarbij ook voldoende ruimte om rekening te houden met de uitbreiding van het nabijgelegen bedrijventerrein

De voorkeur voor zoekgebied 8 komt eveneens voort uit het afpellen van de landschappelijke lagen en belemmeringen. Rekening is gehouden met de landschappelijke eenheden, ruimte, maat en schaal alsook met de ecologie, het beschermd dorpsgezicht van Rouveen-Staphorst, het laagvlieggebied van defensie en de relatie met de bestaande turbine opstellingen.

De windturbines hebben de afgelopen jaren een forse ontwikkeling doorgemaakt, ze zijn in alle opzichten groter geworden. Met het groter worden van de turbines verandert ook de ruimtelijke impact. Maar uiteindelijk is de schaal, grootte ten opzichte van de omgeving, veel belangrijker voor de landschappelijke inpassing dan de directe maat. De grote turbines verlangen ruimte. Het houtwallenlandschap langs het dorpslint en natuur- en cultuurlandschap van beekdal Reest zijn qua schaal kleinschalig en compact van opzet. Ook het gebied direct ten zuiden van Boswachterij Staphorst is door de aanwezige boerderijlinten kleinschaliger van aard. De impact van de enorme schaal van de turbines sluiten niet goed aan op deze landschappen. Vanuit landschappelijk oogpunt is het tevens ook van belang dat een nieuwe opstelling niet landschappelijke structuren zoals een kanaal, ontginningsbasis of bos kruist. De waarneming van de landschappelijke structuur wordt dan verstoord. De weidsheid van het open slagenlandschap biedt meer ruimte, echter de aangegeven zoekgebieden bevinden zich hier langs de randen van de gemeente, op de overgang naar andere gebieden. Dit komt deels door het laagvlieggebied van Defensie waardoor er in het overgrote deel van dit gebied geen mogelijkheid is tot het plaatsen van turbines. Daarnaast vallen deze zoekgebieden ook binnen de aangeduide weidevogelgebieden en is zoekgebied 1 aangrenzend aan Nationaal Park Weerribben-Wieden wat een Natura2000 gebied is.

Figuur 2 Gebied 8 "Lommert" (Pondera 2017)

De twee bestaande opstellingen zijn 3 kilometer in verband met interferentie (het samenklonteren van opstellingen). Een nieuwe turbine opstelling zou op minimaal dezelfde dan al niet een wat grotere afstand van 3 tot 4 kilometer, geplaatst moeten worden. Daarnaast zit er een zekere ritmiek in de bestaande opstellingen en zijn ze beide gerelateerd aan de spoorlijn. Door de maat en schaal van de nieuwe turbines ontkomt men er niet aan dat deze in het beeld onderling iets met elkaar gaan doen, juist daarom is het zaak om een ritmiek en familie te vormen. Een nieuwe opstelling parallel/ gerelateerd aan het spoor en in de richting van de verkaveling mee zou hierbij het beste aansluiten.

De studie van de landschapsdeskundige Veenbos en Bosch onderkent ook beperkingen, zoals ten aanzien van het beschermd dorpsgezicht. Aangaande het beschermde dorpsgezicht van Rouveen-Staphorst is de adviesafstand van de Rijksdienst voor Cultuur en Erfgoed 1.800m. Van belang is met name voldoende afstand te houden zodat vanuit de beleving van het dorpslint de turbines niet (te) nadrukkelijk aanwezig zijn, gezien de hoogte van de turbines. Hierdoor vallen ook diverse andere zoekgebieden geheel of gedeeltelijk af.

Kijkend naar de diverse zoekgebieden is zoekgebied 8 op vrijwel alle punten het meest geschikt. Zoekgebied 8 valt in een halfopen landschap, er is voldoende afstand te behouden tot het dorp en de afstand en ritmiek ten opzichte van de bestaande opstellingen zijn optimaal.

Naast de kansen en voordelen zien wij een aantal aandachtspunten voor gebied 8:

- het reliëf van het bos beïnvloedt opbrengst (wind); gezien de overheersende windrichting in Nederland (ZW) is dit voor locatie 8 niet zwaarwegend. Pondera heeft hier in de notitie (bijlage 2) aandacht aan besteed.
- het gebied ligt in het ruilverkavelingsgebied van de gemeente Staphorst.

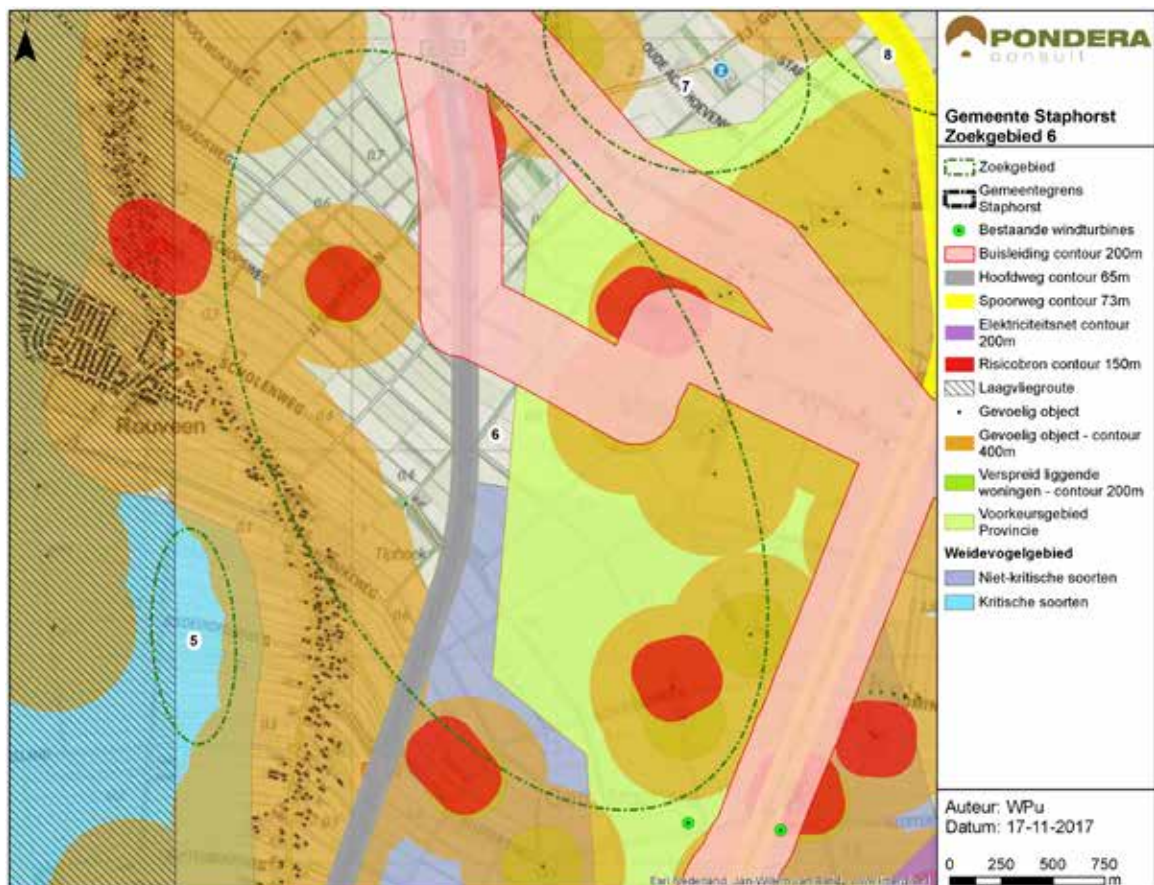
In de Nieuwsbrief Landinrichting Staphorst van maart 2018 wordt ook verwezen naar de planning en realisatie *“De te maken afspraken over kavelaanvaarding en de voortgang bij de Rechtbank, bepalen het moment waarop de kavelovergang kan plaats vinden. De uitvoeringscommissie gaat uiterlijk in september 2018 besluiten of de kavelovergang in winter 2018-2019 kan plaatsvinden, of dat het een jaar later wordt.”* Dit risico geldt overigens voor meerdere gebieden uit de rapportage van Pondera (2017). Mogelijk juridische procedures van de ruilverkaveling geeft voor de zoekgebieden in de ruilverkaveling onzekerheid. Naar aanleiding van de bespreking bij de voorttoets van ons conceptplan is door de gemeente Staphorst aangegeven dat de ruilverkaveling naar verwachting tijdig is afgerond en voor de realisatie in gebied 8 geen belemmering is. Bij de verdere uitwerking van ons windplan stellen wij ons dan ook voor dat er op dit onderwerp een nauwe samenwerking is met gemeente en provincie om eventuele problemen gezamenlijk op te lossen. Vanwege de lopende ruilverkaveling hebben wij als terugvaloptie gebied 6 uitgewerkt.

2.2.2 Toelichting gebied 6

Gebied 6 hebben wij als terugvaloptie in ons windplan opgenomen. Het gebied is het zoekgebied van de provincie Overijssel en in het verleden zijn voor dit gebied meerdere initiatieven bij de gemeente Staphorst ingediend. In dit gebied is het slagschaduw effect in de nabijheid van de A28 beperkt omdat ook hier nagenoeg geen bewoning is. De slagschaduw effecten zullen ten opzichte van gebied 8 relatief meer aanwezig zijn en dan met name richting de omwonenden aan de Oude Rijksweg in Rouveen. Geluidsoverlast wordt niet verwacht vanwege de opstelling in nabijheid van de snelweg A28.

Wanneer de ontwikkeling in gebied 8 als gevolg van de ruilverkaveling onzeker is, is gebied 6 een terugvaloptie waarbij de coöperatie blijft vasthouden aan 100% coöperatief voor 12 MW windenergie. Tijdens het overleg met de commissie naar aanleiding van de voorttoets van ons plan is aangegeven dat de ruilverkaveling naar verwachting tijdig is afgerond. Dat betekent dat wij kunnen koersen op de realisatie in gebied 8. Zoals hiervoor is aangehaald, zal de uitvoeringscommissie uiterlijk in september 2018 besluiten of de kavelovergang in winter 2018-2019 kan plaats vinden. Dit betekent dat wij op dat moment ook weten of onze koers voor gebied 8 juist is of dat de terugvaloptie in beeld moet komen.

Figuur 3 Gebied 6 Rouveen-Oost (Pondera 2017)

2.2.3 Toelichting op de andere gebieden

In deze subparagraaf zijn de overwegingen vermeld ten aanzien van de andere gebieden (zie paragraaf 2.1) uit het rapport van Pondera (2017) die maken dat deze gebieden volgens ons niet de voorkeur verdienen vanuit het oogpunt van ruimte en milieu, economie en/of en draagvlak. In bijlage 2 zijn de aantallen woningen vanaf het middelpunt van de verschillende locaties gegeven. Dit hebben wij betrokken bij onze keuze (zie tabel 1 in de notitie van bijlage 2).

- Gebied 1: Vervolgonderzoek ecologie nodig (Pondera 2017). Dit is een risico omdat het plan in de verdere uitwerking later kan stranden: er is daarmee een reëel risico dat het windpark niet tijdig wordt gerealiseerd. Gebied 1 is ingesloten tussen twee natuurgebieden.
- Gebied 2: Relatief veel verspreid liggende woningen en daarom beperkte opstellingsmogelijkheden voor windmolens. Gebied kan eventueel uitgewerkt worden, maar heeft niet de voorkeur.
- Gebied 3: Afmetingen gering (Pondera 2017) en kans is relatief groot dat er bezwaren komen vanuit de bewoners aan de Lankhorsterweg (zicht en slagschaduw) en de Lokkerij.
- Gebied 4: Vervolgonderzoek ecologie nodig (Pondera 2017). Dit is net als gebied 1 een risico voor uiteindelijke realisatie 2020. De nabijheid van woonkern Hasselt maakt het gebied voor ons verder niet geschikt.
- Gebied 5: Klein gebied, waar ook rekening gehouden moet worden met een vervolgonderzoek. De laagvliegzone is harde beperking. Er zijn relatief veel omwonenden aan de Oude rijksweg in Rouveen binnen 750 m met daarbij het beschermd dorpsgezicht.
- Gebied 7: Nabijheid woonkern (Pondera 2017) en de lange termijn ontwikkeling met De Slagen (woningbouw) maakt dit gebied niet geschikt.
- Gebied 9: Hoewel geschikt (Pondera 2017) zien wij beperkingen m.b.t. energieopbrengst i.v.m. nabijgelegen Boswachterij Staphorst in de dominante windrichting (zuid-west). De bebossing remt de opbouw van het verticale windprofiel af (zie ook bijlage 2). Relatief veel woningen kunnen overlast krijgen van slagschaduw. Door vakantieparken verwachten wij relatief veel en langdurige bezwaarprocedures.
- Gebied 10: Klein gebied (Pondera 2017) en in het uitzicht van bewoners richting de bossen staan de windmolens. Door nabijheid van vakantieparken verwachten wij relatief veel en langdurige bezwaarprocedures.
- Gebied 11: Te klein gebied (Pondera 2017) en in het uitzicht van bewoners richting de bossen staan de windmolens.
- Gebied 12: Te klein gebied (Pondera 2017) en in het uitzicht van bewoners richting de bossen staan de windmolens.

2.3 Toetsing aan gemeentelijk beleid

In het coalitieakkoord 2014-2018 is overeengekomen dat een groot draagvlak voor inwoners aanwezig moet zijn voor groot-schalige duurzaamheidsinitiatieven. In de besluitvorming door de gemeenteraad in januari 2018 om initiatieven voor 12 MW aan windenergie mogelijk te maken is dit vertaald in een “zo breed mogelijk draagvlak” en 100% (minimaal 60%) coöperatief. De gemeente heeft vervolgens bij de uitvraag op 8 februari 2018 drie criteria (locatie, financiële participatie en participatieproces) gepresenteerd waarop plannen van initiatiefnemers worden beoordeeld. De drie criteria zijn daarom als hoofdonderwerpen van dit plan opgenomen.

In de recent vastgestelde omgevingsvisie van de gemeente Staphorst is bij het onderwerp energie en duurzaamheid aangegeven dat voor zowel de plaatsing van nieuwe turbines als de upgrading van de bestaande turbines van toepassing is: het coöperatief zijn, voldoende draagvlak en het beperken van overlast.

Voor een beoordeling van het gebied is de huidige functie van het gebied en de toekomstige ontwikkelingen relevant in en ook nabij het betreffende gebied. Het bestaand gebruik van de gebieden 6 en 8 wordt gekenmerkt door een agrarisch karakter en dit is door de gemeente vastgelegd in het bestemmingsplan buitengebied. Op enige afstand liggen bedrijventerreinen.

In 2011 is het Landschapsplan Staphorst vastgesteld. Het landschapsplan is een beleidsplan en bevat een visie voor de toekomst van het Staphorster landschap. Het plan schetst de gewenste ontwikkelingen in de diverse landschapstypen en deelgebieden. Het plan biedt eveneens bouwstenen voor ontwikkeling en (her)inrichting in de betreffende landschappen en gebieden. Deze bouwstenen spelen een rol voor het afwegingskader in relatie tot ons windplan en de achterliggende analyse door de landschapsarchitect (zie par 2.7).

Het gebied 8 is dun bevolkt en geeft goede mogelijkheden voor het versterken van de landschappelijke kwaliteit. Dit in combinatie van de aanpak van de coöperatie heeft het gebied goede uitgangspunten voor voldoende draagvlak en het beperken van de overlast. Voor gebied 6 waar ook locaties zijn met weinig omwonenden geldt dit eveneens.

Het gebied 8 grenst aan het staatsbos de Zwarte Dennen dat zowel een natuurlijke functie heeft, zoals blijkt uit de status van Natuurnetwerk Nederland (NNN) vanuit nationaal en provinciaal beleid, als een recreatieve functie. Aangezien de recreatieve functie zich met name concentreert rondom de recreatieplas en het gebied wandelpaden in het bos betreft is er geen aanleiding om te verwachten dat er afbreuk wordt gedaan door windturbines in gebied 8. De windturbines zijn niet zichtbaar vanuit het bos en effecten als geluid en slagschaduw vallen weg door de aanwezige bebossing. Windturbines maken geluid als het waait en dan is er in een bos ook veel omgevingsgeluid waardoor het geluid van de windturbines wordt gemaskeerd.

De omgevingsvisie is op 9 januari 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Een belangrijke ruimtelijke ontwikkeling die uit de omgevingsvisie volgt is de uitbreiding van het bedrijventerrein langs het spoor in zuidelijke richting. De afstand van de uitbreiding is geen belemmering voor de realisatie van windturbines in gebied 8. Op het bedrijventerrein wordt mogelijk een combinatie wonen-werken toegestaan. Ook hiervoor geldt dat er voldoende ruimte is om afstand te houden tot eventuele woningen waarbij voor de coöperatie een gelijkwaardige bescherming voor deze woningen als voor reguliere burgerwoningen het uitgangspunt is.

In gebied 6 is de A28 een bepalende infrastructuur waarlangs windmolens gepositioneerd kunnen worden. In de besluitvorming van de gemeenteraad op 9 januari is bij amendement het gebied 6 (provinciaal zoekgebied) niet meer uitgesloten als gebied waarvoor initiatieven ontwikkeld kunnen worden.

2.4 Toetsing aan provinciaal beleid

De provincie Overijssel heeft op grond van het programma Nieuwe Energie ten aanzien van duurzame energie de ambitie: een betrouwbare en veilige energievoorziening met beperking van uitstoot broeikasgassen. De provincie zet in op een innovatieve en duurzame energievoorziening waarbij in 2020 een aandeel van 20 procent duurzame energie is gerealiseerd en in 2027 een reductie van 30 procent van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990.

De provincie Overijssel heeft met het Rijk afgesproken een doelstelling van minimaal 85,5 MW aan windenergie in haar provincie te hebben gerealiseerd in 2020. Deze doelstelling is een bijdrage aan de generieke doelstelling van het Rijk (6.000 MW wind op land) en is vastgelegd in afspraken tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk.

Het Programma Nieuwe Energie Overijssel schetst als de doelstelling van het themagebied hernieuwbare energie om het aandeel van hernieuwbaar opgewekte energie te vergroten naar 20% in 2023. Hierbij wordt ingezet op wind-, zonne-, bio- en bodemenergie.

Duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en sociale kwaliteit zijn leidende principes bij alle initiatieven in de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. De realisatie van een 12 MW windpark levert voor duurzaamheid een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van 85,5 MW windenergie in Overijssel. Door de landschapsdeskundige is het provinciale beleid betrokken bij de uitwerking (bijlage 3) om te komen tot een optie voor een passende invulling voor de locatie. Het relevante beleidskader wordt daarbij gevormd door de provinciale omgevingsverordening en de Catalogus gebiedskenmerken Overijssel.

De gebiedskeuze en opstelling van het windpark is van invloed op de ruimtelijke kwaliteit. Gebied 8 biedt op dit thema mogelijkheden om de nieuwe ontwikkeling van een windpark binnen de kwaliteit van het bestaande gebied (open veld/weilanden tegen het bos) te combineren. Voor gebied 6 speelt de samenhang met de infrastructuur (A28) om te voldoen aan ruimtelijke kwaliteit. Inschatting is dat op dit punt ook hier geen belemmeringen zijn te verwachten vanuit provinciaal beleid.

Met betrekking tot de sociale kwaliteit (gericht op welzijn van de mens) wordt opgemerkt dat zowel gebied 8 als ook gebied 6 dun bevolkt is en de participatie via de coöperatie positief bijdraagt aan het welbevinden van de mensen gegeven de realisatie van het 12 MW windpark. De lasten en de lusten zijn op een fatsoenlijke manier binnen het gebied in evenwicht gebracht.

2.5 Beschrijving windpark (vermogen en grootte)

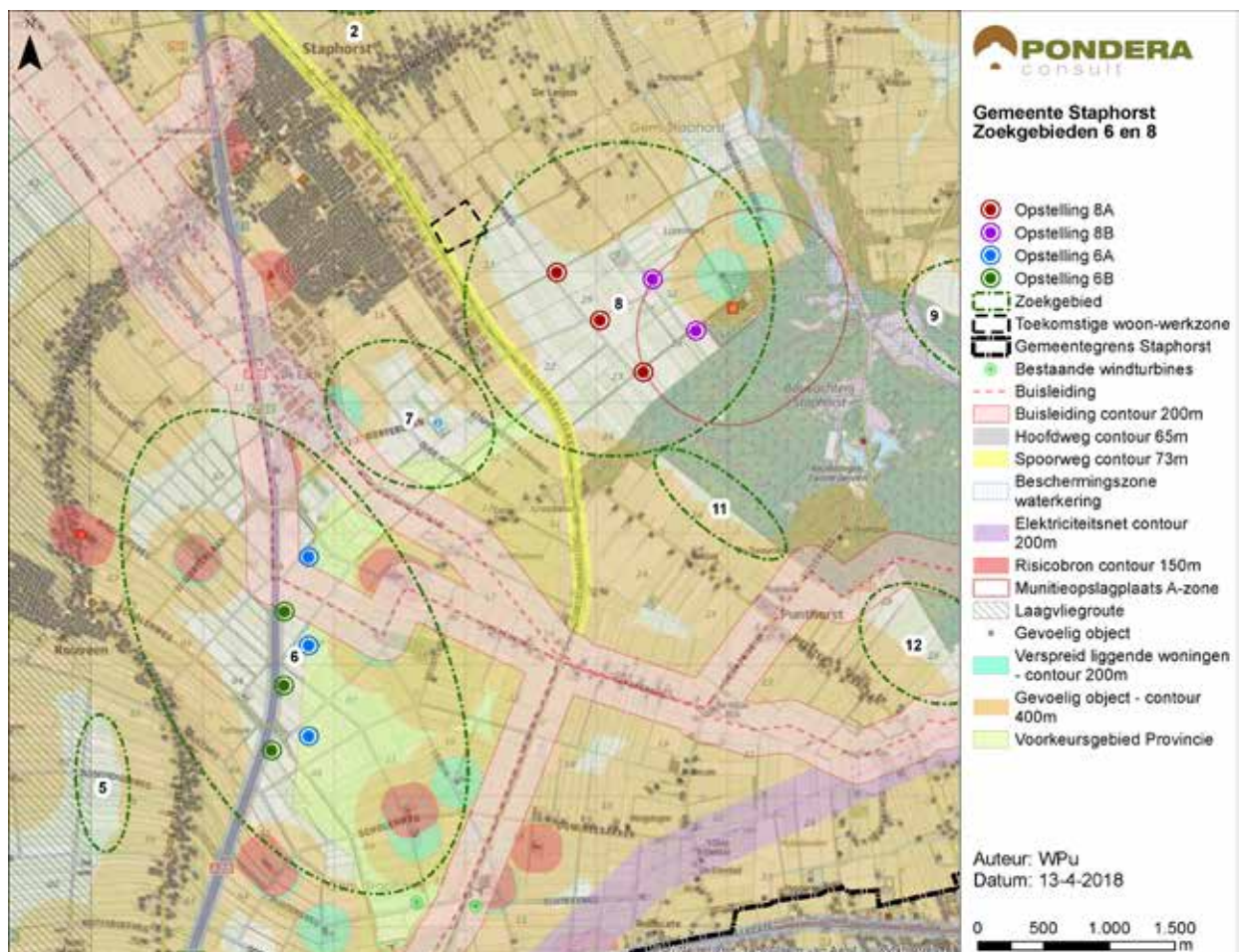
Als uitgangspunt is de realisatie van het windpark van tenminste 12 MW met 3 windmolens van 4 MW per molen. We hebben niet gekozen voor de opstelling van 4 windmolens van 3 MW omdat het rendement voor het windpark daarvan minder is, daarvoor minder te delen valt en de impact op de omgeving van vier kleinere molens zeker niet minder is dan drie grotere van 4 MW. Deze keuze heeft tot gevolg dat er op basis van de huidige inzichten sprake zal zijn van relatief hoge windmolens: circa 130m ashoogte, rotordiameter van 140m en tiphoogte van circa 200 meter. De afstand tussen de molens is circa 550 meter, afhankelijk van de definitieve opstelling en perceelsgrenzen. Wij zullen bij de verdere uitwerking van ons plan aansluiten op ontwikkelingen op het gebied van windenergie en dit ook betrekken in een eventuele MER.

De coöperatie spreekt zich in deze fase van het windplan nog niet uit voor een bepaald type molen of een bepaalde leverancier. In het vervolgtraject wordt specifiek advies gevraagd aan hierin gespecialiseerde bureaus, waarbij type, investering, onderhoud en exploitatie nadrukkelijk aan de orde komen.

Pondera Consult heeft een analyse uitgevoerd op de door ons geselecteerde gebieden 6 en 8. De uitkomsten zijn in een aanvullende notitie opgesteld (bijlage 2). De zoekgebieden 6 en 8 worden door ons gezien als het meest kansrijk voor de komst van een windpark. Om een concreter beeld te schetsen van de impact van het windpark op de omgeving, heeft Pondera Consult de milieuthema's geluid, slagschaduw, visualisatie en energieopbrengst verder uitgewerkt voor vier verschillende opstellingen: twee opstellingen in gebied 8 en twee opstellingen in gebied 6 (terugvaloptie). De gebieden en opstellingen zijn -in volgorde van onze voorkeur- weergegeven in de onderstaande figuur:

- 8a: lijnopstelling noord-zuid
- 8b: zwerpopstelling
- 6a: terugvaloptie (rechte) lijnopstelling, op afstand van de snelweg A28
- 6b: terugvaloptie (gebogen) lijnopstelling, volgend dicht langs de snelweg A28

Figuur 4 Mogelijke opstellingen in de gebieden 6 en 8

De financiële uitwerking in dit plan is gemaakt op reële opstellingen, leveranciers en bijbehorende berekeningen. Hierbij zijn wij geadviseerd door Pondera Consult. Enkele uitgangspunten voor deze berekeningen staan vermeld in bijlage 2.

2.6 Toelichting ontwerpkeuze (lijn of zwermopstelling of dorpsmolen)

De ontwerpkeuze voor een opstelling in de voorkeurslocatie is in paragraaf 2.7 uitgewerkt. Eén van de opties die in het gemeentelijke kader is geopperd, betreft de toepassing van meerdere solitaire dorpsmolens. Een ontwerp en uitwerking van een verspreide opstelling (drie keer een dorpsmolen) is mogelijk op basis van de twaalf gebieden die Pondera in 2017 voor de gemeente Staphorst in kaart heeft gebracht. Voordeel is dat er een kleiner gebied nodig is per molen. Het nadeel is echter dat er door meer gebieden een groter effect is op (meer) omwonenden. Dat is de reden waarom wij bij de ontwerpkeuze niet voor de variant van een dorpsmolen hebben gekozen. Door te kiezen voor een windpark zijn de mogelijkheden vervolgens beperkt door de grootte van het gebied en de daarbinnen beschikbare ruimte voor windmolens. Het voordeel is dat er in het rapport van Pondera (2017) in de gemeente Staphorst een aantal ruime gebieden zijn onderkent met een beperkt aantal bewoners.

2.7 Uitwerking ontwerpkeuze gebied 8

In gebied 8 is er ruimte voor een lijn- en een zwermopstelling. De onderlinge afstand van de windmolens in lijnopstelling (3 tot 5 keer rotordiameter) is afhankelijk van positie ten opzichte van de wind. Uitgaande van 140m rotordiameter moet gerekend worden met 500m tot 700m onderlinge afstand tussen twee molens in lijnopstelling.

Door Pondera zijn een aantal realistische opties op basis van het uitgangspunt (zie 2.5) uitgewerkt voor dit gebied.

De definitieve ontwerpkeuze en positie van de windmolens is door de coöperatie bewust nog niet gemaakt. De coöperatie wil de definitieve ontwerpkeuze bespreken en vaststellen binnen het gebied (grondeigenaren en vooral de omwonenden).

Dit heeft als gevolg dat er een zo groot mogelijk draagvlak in de gemeente Staphorst kan worden gecreëerd voor de uiteindelijke posities van de windmolens. Tevens voorkomt deze aanpak de grondspeculatie als gevolg van enkele contracten met individuele grondeigenaren. Ook biedt deze aanpak flexibiliteit in locaties om de onzekerheid van de ruilverkaveling (zie 2.2.1) te beperken door eventueel locaties voor de windmolens te kiezen die niet bij een beroepsprocedure zijn betrokken.

Wij stellen voor bij de genoemde participatie de leden en omwonenden bewust te maken hoe het gebied en de opstelling van de molens binnen de aanwezige structuren er uit ziet (vanuit de lucht bovenaf kijken) om daar zo veel mogelijk bij aan te sluiten. Daarnaast willen wij door middel van visualisaties vanaf de grond kijken naar de opstelling in het gebied welke impact het windpark heeft op het landschap.

2.7.1 Verbinding windpark in relatie tot landschapskwaliteiten

De landschapsdeskundige Veenenbosch en Bosch heeft op basis van onze opgave verkent welk gebied en welke opstelling vanuit het oogpunt van landschap en ruimtelijke kwaliteit de meeste potentie heeft en heeft twee opstellingen onderzocht. In bijlage 3 is het resultaat van de studie van Veenenbosch en Bosch opgenomen.

De landschapsdeskundige heeft daarbij de ruimtelijke kaders vanuit de omgevingsvisie Staphorst (2018), het landschapsplan Staphorst (2011) en omgevingsvisie Overijssel (2017) en de catalogus van de gebiedskenmerken Overijssel (2017) betrokken. Door Veenenbosch en Bosch zijn een aantal belemmeringen voor de gebieden in kaart gebracht. Het gaat hierbij om landschappelijke en technische belemmeringen. Tevens zijn aspecten van ecologie, bestaande opstellingen, interferentie en het versterken van landschappelijke kwaliteiten en richtingen betrokken in de analyse om tot een voorkeur voor de opstelling te komen.

Op grond van de analyse komt de landschapsdeskundige tot de conclusie dat het gebied 8 het meeste potentie heeft:

- Het biedt voldoende ruimte voor de maat en schaal van ons windpark met de beoogde windturbines.
- De ontwikkeling kan de landschappelijke kwaliteiten en richtingen versterken.
- Er is voldoende afstand tot het beschermde dorpsgezicht en overige lintbebouwing.
- In gebied 8 is weinig overlast waarneembaar, het is een dunbevolkt gebied.
- Er kan -in ritmiek en familie- voortgebouwd worden op bestaande opstellingen
- De afstand tot bestaande windturbines is voldoende zijn (circa 4,2 km) om interferentie met de reeds bestaande turbines nabij de N377 te voorkomen.

Het gebied 8 bevat ruimte voor verschillende opstellingsalternatieven. Twee daarvan zijn er concreet uitgewerkt in de bijlagen 2 en 3. Eén van de opties die vanuit het oogpunt van ruimtelijke kwaliteit tot een aantrekkelijke en heldere opstelling leidt, is een lijnopstelling (8a) waarbij rekening wordt gehouden met de noord-zuidstructuur van het gebied. Deze opstelling heeft vanuit de overwegingen van de landschapsdeskundige onze voorkeur en biedt goede uitgangspunten voor het versterken van kwaliteiten en richtingen in het gebied.

Wij willen de waarden uit de landschapvisie van de gemeente Staphorst als leidraad aanhouden voor een goede landschappelijke uitwerking van een windpark in Staphorst bij de nieuwe invulling van het gebied. De omvang van het gebied heeft hiervoor ook voldoende potentie.

In gebied 8 zien wij goede mogelijkheden voor bijvoorbeeld verlenging of verdichting van de aanwezige bomenrijen om de aanwezige structuurlijnen te versterken. Door toepassing van kwaliteitsimpuls voor de groene omgeving (KGO) zien wij kansen om meer te doen dan alleen het in lijn plaatsen van drie windmolens in dit gebied. Te denken valt bijvoorbeeld aan water, groen, verbeteren van de biodiversiteit en/of recreatieve routes. Zo onderzoeken wij bij de verdere uitwerking van ons plan de mogelijkheid tot het aanbrengen van een fietsroute langs het windpark die dan eveneens kan worden opgenomen in het landelijke fietsroutenetwerk. Met ons maatschappelijk fonds kan bijvoorbeeld worden geïnvesteerd in deze verbeteringen van de landschappelijke kwaliteit.

De detaillering van de landschappelijke kwaliteit vraagt bij de uitwerking verdere aandacht waarin eveneens omwonenden kunnen worden betrokken bij de invulling via het omgevingsfonds. De KGO zullen wij in de verdere uitwerking van de plannen betrekken en daarover ook in overleg gaan met de provincie en gemeente om ervoor zorg te dragen dat het eventuele verlies van ecologisch en landschappelijk kapitaal in voldoende mate wordt gecompenseerd. De KGO is door ons reeds verwerkt in de financiële doorrekening van het plan. De lokale bevolking moet straks ervaren dat de 'lasten en lusten' in het landschap zichtbaar en beleefbaar zijn vertaald in "voor wat hoort wat".

Enkele visualisaties van de door ons voorgestelde opstellingen zijn door Pondera Consult vermeld in de notitie (bijlage 2). Dit geeft in dit stadium van het proces een zo reëel mogelijk beeld van de ruimtelijke impact van het windpark. Door de omvang van de molens zijn deze zichtbaar en beleefbaar. Wij zien echter goede kansen om bij de realisatie van ons windpark ook maatregelen te nemen voor het versterken van de landschappelijke kwaliteit. Inpassing zien wij vanuit de verschillende lagen in het landschap. In ons communicatieplan maken wij gebruik van 3D-visualisaties en impressies om te komen tot oplossingen die de landschapskwaliteit van het deelgebied versterken. Enkele mogelijkheden hebben wij hiervoor al benoemd.

Door de eerder beschreven aanpak met participatie binnen de coöperatie en het gebied (paragraaf 2.7) voor de definitieve bepaling van ontwerp en positie, is er flexibiliteit om een optimale positie te kiezen waarbij ook rekening wordt gehouden met versterking van de landschappelijke kwaliteiten in het gebied.

Meer tegen het bos aan is een zwermopstelling (8b) te realiseren, wat ook een kansrijke en positieve invulling van het windpark is in dit gebied. Beide vormen zijn weergegeven in het onderzoek van Pondera Consult en Veenenbos en Bosch.

De landschapsdeskundige blijft bij de verdere uitwerking van de plannen betrokken om advies te geven over de verschillende opstellingsmogelijkheden en de kansen voor het versterken van de landschappelijke kwaliteit. Deze kennis wordt betrokken bij het proces.

2.7.2 Verbinding windpark in relatie tot cultuurhistorische waarden

De ontstaansgeschiedenis en verschillende landschapstypen binnen de gemeente en de aanwezigheid van bestaande windturbines heeft de landschapsdeskundige Veenenbosch & Bosch betrokken in het huidige onderzoek (bijlage 3).

Bij de verdere uitwerking van onze plannen wordt dit nader onderzocht.

Op grond van de uitkomsten van het huidige onderzoek is er geen aanleiding om gebied 8 als ongeschikt te beschouwen.

2.7.3 Verbinding windpark in relatie tot natuurwaarden

Gebied 8 ligt tussen het industrieterrein en het staatsbos. De wijze waarop het windplan effect heeft op de natuurwaarden is betrokken in het onderzoek door de landschapsdeskundige Veenenbosch & Bosch. Bij de verdere uitwerking

van onze plannen wordt dit nader onderzocht. Op grond van de uitkomsten van het huidige onderzoek is er geen aanleiding om gebied 8 als ongeschikt te beschouwen.

2.8 Uitwerking terugvaloptie - gebied 6

In gebied 6 ligt een lijnopstelling het meest voor de hand vanwege de lijnen in het landschap (A28 en de spoorlijn Meppel - Zwolle). De onderlinge afstanden van de windmolens zijn overeenkomstig de eerdere beschreven uitwerking voor gebied 8. Wij hebben net als voor gebied 8 de definitieve ontwerpkeuze en positie van de windmolens nog niet gemaakt voor gebied 6. Door Pondera zijn een aantal realistische opties op basis van het uitgangspunt (zie 2.5) uitgewerkt. De definitieve ontwerpkeuze doen wij zoals beschreven is bij gebied 8 (zie 2.7).

Bij de positiebepaling van de windmolens kan het zijn dat wij beperkt zijn, doordat bepaalde grondeigenaren gebonden zijn aan contracten met andere ontwikkelaars en daardoor niet kunnen participeren in het omgevingsfonds van de coöperatie.

2.8.1 Verbinding windpark in relatie tot landschapskwaliteiten

De landschapsdeskundige Veenenbosch en Bosch heeft op basis van onze opgave verkent welke locaties vanuit het oogpunt van landschap en ruimtelijke kwaliteit de meeste potentie hebben. Zoals eerder is aangegeven is, ligt voor gebied 6 een lijnopstelling het meest voor de hand. In bijlage 3 is het resultaat van de studie van Veenenbosch en Bosch opgenomen.

Een windpark in gebied 6 zal relatief weinig overlast kunnen veroorzaken, wanneer deze aan de oostkant van de snelweg A28 word gesitueerd. Dit geeft voldoende afstand tot Rouveen (beschermde dorpsgezicht), hoewel het binnen de contour van 1.800m ligt die door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed als adviesafstand wordt gegeven tot beschermde dorpsgezichten. Het windpark is zichtbaar vanaf het historische dorpslint.

Door bij de lijnopstelling aan te sluiten bij de A28 in noord-zuid richting is zodanige landschappelijke inpassing mogelijk dat de opstelling van de molens als het ware volgend is op de reeds aanwezige infrastructuur. Opgemerkt wordt door Veenenbosch en Bosch dat echter dit windpark afwijkend is ten opzichte van de andere opstellingen. Een andere kanttekening voor dit gebied is dat er aandacht moet zijn voor interferentie met bestaande windmolens nabij de N377 (afstand circa 1,5 km) en dat er minder ruimte is voor opstellingsvarianten. Wanneer de terugvaloptie aan de orde is, wordt dit aspect door de landschapsdeskundige bij de verdere uitwerking van de plannen betrokken bij het advies over de verschillende opstellingsmogelijkheden en de kansen voor het versterken van de landschappelijke kwaliteit.

Door de eerder beschreven aanpak voor de definitieve bepaling van ontwerp en positie (par 2.7), is er voor gebied 6 eveneens flexibiliteit om een optimale positie te kiezen waarbij ook rekening wordt gehouden met verdere landschappelijke inpassing.

2.8.2 Verbinding windpark in relatie tot cultuurhistorische waarden

De ontstaansgeschiedenis en verschillende landschapstypen binnen de gemeente en de aanwezigheid van bestaande windturbines heeft de landschapsdeskundige Veenenbosch & Bosch betrokken in het huidige onderzoek (bijlage 3). Wanneer de terugvaloptie aan de orde is, wordt dit bij de verdere uitwerking van onze plannen nader onderzocht.

2.8.3 Verbinding windpark in relatie tot natuurwaarden

De natuurwaarden heeft de landschapsdeskundige Veenenbosch & Bosch betrokken in het huidige onderzoek (bijlage 3). Wanneer de terugvaloptie aan de orde is, wordt dit bij de verdere uitwerking van onze plannen nader onderzocht.

2.9 Windpark in de leefomgeving van gebied 8

Gebied 8 is een dunbevolkt gebied. Binnen een afstand van 1 km vanaf het middelpunt van het gebied bevinden zich slechts 6 woningen. Tot de dichtstbijzijnde woning kan minimaal 400 m worden aangehouden. Er is geen afstandseis voor windturbines tot woningen in Nederland maar wel is er een regel voor geluidsoverlast, deze is ongeveer 400 meter bij 1 windturbine. Wij zullen gesprekken voeren met de bewoners, potentiële participanten in de coöperatie, om te komen tot een goed plan waarbij rekening wordt gehouden met een vergoeding voor eventueel resterende geluidsoverlast en/of slagschaduw. Afspraken met de bewoners kunnen ook resulteren in een aanwijzing als molenaarswoning.

Bij de ontwikkeling van het windpark hechten wij aan maatwerk ten aanzien van het aspect slagschaduw. Bij de uitwerking van het plan wordt in eerste instantie gewerkt met de wettelijke kaders. Echter een optimalisatie zoals bijvoorbeeld een stilstand op specifieke momenten van de dag of verdergaande beperking, kunnen hinder beperken of voorkomen zonder dat dit resulteert in onaanvaardbare opbrengstverliezen voor het windpark.

2.10 Windpark in de leefomgeving van terugvaloptie - gebied 6

Gebied 6 is een gebied met relatief weinig woningen in de nabijheid van de A28 aan de oostzijde. Door de overige woningen in het gebied en de infrastructuur/leidingen is het gebied 6 beperkt tot een zone langs de A28. Binnen een afstand van 1 km vanaf het middelpunt van het gebied bevinden zich 14 woningen. Er is geen afstandseis voor windturbines tot woningen in Nederland maar wel is er een regel voor geluidsoverlast, deze is ongeveer 400 meter bij 1 windturbine.

Wanneer de terugvaloptie aan de orde is, zullen wij net als voor gebied 8 beschreven is met een zelfde aanpak de gesprekken voeren met bewoners om afspraken te maken en de slagschaduw optimaliseren.

3 Participatie kader: economische, financiële participatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag 'Hoe profiteert de gemeenschap bij het plan van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst'. Aan de hand het financieel kader van de gemeente Staphorst wordt deze vraag in de volgende paragrafen behandeld. De uitwerking in dit hoofdstuk laat zien dat vanuit de coöperatie Wij duurzaam Staphorst de volgende principes leidend zijn:

- Zeggenschap ligt lokaal: vanuit de samenleving is het initiatief genomen om tot invulling van de windopgave te komen. Dat betekent dat zeggenschap daar ook moet liggen. In de juridische structuur is dit terug te vinden.
- Ook het eigenaarschap ligt lokaal. Financiële participanten zijn lid en leden kunnen financieel participeren. Het windpark en de coöperatie zijn een middel om zeggenschap en rendementen lokaal te houden en het 'voelt' dan ook zoals het hoort.
- De opbrengsten komen 100% coöperatief beschikbaar.

3.1 Eigendom

In eerste instantie wordt uitgegaan van een coöperatie met een BV. In de BV zal de investering worden gedaan, zal de financiering plaatsvinden en wordt ook de SDE ondergebracht.

Het windmolenpark zal geëxploiteerd worden door Windmolenpark Staphorst B.V., die de eigenaar is van het windpark. De windmolens, eventuele inventaris, vorderingen en energiecontracten zullen als zekerheid dienen voor de bancaire financiering.

3.1.1 Juridische structurering windpark (Entiteiten, Zeggenschap, revenuen)

Het windmolenpark zal worden geëxploiteerd vanuit een eigen entiteit. Hiervoor zal de coöperatie een Besloten Vennootschap (B.V.) oprichten, namelijk Windmolenpark Staphorst B.V.

3.1.2 Coöperatief plan (ontwikkeling en exploitatie)

Wij zullen zoveel mogelijk werkzaamheden die voortkomen uit de verdere ontwikkeling van de plannen bij ondernemers binnen de gemeente Staphorst laten uitvoeren. Wij voorzien echter op een aantal belangrijke punten ontbrekende expertise binnen de gemeente zodat ook met partijen buiten de gemeente opdrachten aangegaan zullen worden in de omliggende regio en/of landelijk.

Een recent initiatief waaraan door andere inwoners/ondernemers in de gemeente Staphorst wordt gewerkt, is het vormen van een energiehub. De coöperatie heeft positieve gesprekken gehad met de initiatiefnemers van dit concept. Een te vormen samenwerking zou positief kunnen uitwerken voor de businesscase van het coöperatieve windmolenpark.

3.1.3 Geldstromen en garanties

De cashflow van Windmolenpark Staphorst B.V. zal enerzijds worden aangewend voor de aflossen van de lening en het terugbetalen van het ingebracht "eigen vermogen" door de participanten. Anderzijds ontvangen de aandeelhouders hiervan het met hen overeengekomen rendement. De revenuen worden doorgezet naar het waterschap de participanten/inwoners van de gemeente Staphorst, het omgevingsfonds en het maatschappelijk fonds. De geldstromen lopen via de aandelen/certificaten van aandelen zodat de afspraken hieromtrent worden vastgelegd in de statuten van de B.V. In de statuten zal worden vastgelegd dat aanpassingen van de statuten slechts kan plaats vinden met instemming van alle aandeelhouders. Dit biedt een goed garantie dat de toegezegde geldstromen gedurende het bestaan van het windpark blijven toekomen aan de betrokken partijen.

De restwinst gaat via aandelen naar de coöperatie, waarbij statutair is bepaald dat het geld wordt aangewend voor de doelstellingen van de coöperatie zoals bijvoorbeeld duurzaamheidsprojecten in de gemeente Staphorst. Bij deze projecten gaat het om duurzaamheid en leefbaarheid in brede zin overeenkomst de doelstelling van de coöperatie.

De vergoeding voor de grondeigenaren wordt geregeld via een opstalrecht en verloopt derhalve via de exploitatie van de B.V.. De opstalovereenkomsten zullen een duur krijgen van (minimaal) twintig jaar met een verlengingsoptie voor de B.V. van één termijn van vijf jaar. Daarmee is ook deze geldstroom voor de grondeigenaren goed en langdurig geborgd.

3.2 Financiering

De kosten voor verdere ontwikkeling van het plan haalt de coöperatie gelden fasegewijs op vanuit de gemeenschap in Staphorst en bij de aandeelhouders in de B.V. De investering in het windpark zal worden gefinancierd met eigen vermogen en vreemd vermogen.

3.2.1 Financiële onderbouwing en conclusie

De investering van het windpark is € 15.720.000 (excl. BTW). Om eveneens de aanloopkosten te betalen en een financiële buffer op te bouwen zal dit totaal gefinancierd worden met € 12.000.000 (3%) vreemd vermogen en € 5.000.000 (4,5% en 6%) eigen vermogen. Nadat de verschillende kostencomponenten betaald zijn, er afgerekend is met de Belastingdienst en de jaarlijkse aflossing van het vreemd vermogen heeft plaatsgevonden, zullen de verschillende aandeelhouders vanuit de overige reserve het dividend ontvangen.

De opbrengsten zijn gesplitst in twee onderdelen, te weten de energieopbrengsten en de SDE. Dit leidt er toe dat gedurende 15 jaar er een vaste opbrengst is per kWh.

- De SDE subsidie is gezet op € 0,064 per kWh wat wordt gecompenseerd door de energieopbrengst. Dit is gebaseerd op de SDE regeling 2018, wind op land tarief, windsnelheid $\geq 7,0$ en $< 7,5$ m/s, voorjaarsronde 2018.
- Voor de energieopbrengst is rekening gehouden met € 0,032 per kWh, dit wordt door het rijk in mindering gebracht op de subsidie zodat de opbrengst per kWh nooit meer zal zijn dan € 0,064 per kWh.

Onze conclusie -op basis van de huidige P90 meerjarenprognose- is dat er een gezonde businesscase ligt die financieel haalbaar lijkt. Wij achten Staphorst in staat het eigen vermogen in te brengen om vervolgens een betrouwbare externe financieringspartij te vinden voor het vreemd vermogen. De robuustheid van de businesscase blijkt uit:

- Positieve resultaten.
- DSCR boven de 1.2 vanaf moment ingebruikname (2021).
- Solvabiliteit boven de 30%.
- Gezonde liquiditeit.

Op basis van een gevoeligheidsanalyse is een prognose doorgerekend met 10% minder SDE subsidie. Onze conclusie is dan nog steeds dat het een mooie businesscase is waarbij de huidige rendementen uitbetaald kunnen worden en de belangrijke financiële parameters nog steeds op groen staan.

Wij Duurzaam Staphorst kan haar participanten een prima rendement vergoeden, bijdragen aan het omgevings- en maatschappelijk fonds en met het overige rendement haar duurzaamheidsdoelstellingen nastreven. Eveneens kan een versnelling van de energietransitie in Staphorst door ons windplan gerealiseerd worden.

In de hierna volgende subparagrafen gaan wij in op specifieke onderwerpen ten aanzien van de financiële participatie en de onderwerpen uit de uitvraag van de gemeente Staphorst

3.2.2 Financiering van windpark (EV/VV)

De verwachting is dat bij een goede businesscase ongeveer 75% - 80% van het investeringsbedrag bancaire gefinancierd kan worden. Dit betekent dat de participanten van de coöperatie en het waterschap ongeveer 20% - 25% van het investeringsbedrag als kapitaal moet inbrengen (zie ook de toelichting in bijlage 4). Wij zijn positief over het halen van deze doelstelling. Wij houden echter op dit punt rekening met een plan B, mocht dit onverhoopt nodig zijn. Waterschap en andere op coöperatie gerichte partijen zijn daarbij in beeld. Uitgangspunt is dan dat onze coöperatieve uitgangspunten niet worden aangetast. Op het moment dat de SDE wordt aangevraagd kan de coöperatie dit aantonen. De participanten van de coöperatie zullen via de STAK een vergoeding ontvangen op hun inleg.

3.2.3 Financiële participatie omgeving

De financiële participatie voor het gebied wordt geregeld via het omgevingsfonds en via de grondvergoedingen. Deze worden hierna verder toegelicht. Participatie vindt ook plaats via de leden van de coöperatie (zie hiervoor).

Indien nodig kan er ook gedacht worden aan een fonds in relatie tot de ruilverkaveling in gebied 8 waardoor zowel oude en nieuwe grondeigenaren gecompenseerd worden. Dit is door ons nog niet uitgewerkt, omdat de voortgang van de ruilverkaveling moet worden afgewacht. De coöperatie streeft ernaar een bijdrage te leveren aan een goede afwikkeling in relatie tot het realiseren van het windpark. Wij verwachten daarentegen dat het niet om grote bedragen zal gaan door de wijze waarop de grondvergoeding door ons niet alleen via één perceel maar voor meerdere omliggende grondeigenaren wordt gerealiseerd (zie par. 3.3 hierna).

3.2.4 Geldstromen (tijdens bouw en exploitatie)

Voor dit windplan is een profijtplan en economische onderbouwing van het windmolenpark uitgewerkt met een exploitatie- en liquiditeitsbegroting en met de balansen over de eerste 15 jaar, zijnde de SDE periode. Uit de liquiditeitsbegroting blijkt de geldstromen gedurende de bouw en de exploitatie.

Voor zover mogelijk hebben wij hier een realistische financiële onderbouwing opgesteld. Wij zijn hierbij onder andere uitgegaan van een aantal gegevens uit de notitie van Pondera Consult (bijlage 2). Bij de verdere uitwerking van de plannen wordt deze financiële analyse waar nodig geactualiseerd en aangevuld.

3.2.5 Omgevingsfonds

De coöperatie heeft als uitgangspunt de bewoners in het gebied actief te betrekken bij het omgevingsfonds. Zij bepalen wat er met de inzet van de financiële middelen uit het fonds gebeurt. Vanwege die betrokkenheid en participatie hebben wij gekozen voor de vorm van certificaten.

Het omgevingsfonds heeft als doel om de omwonenden van het windpark die last ondervinden van de windturbines ook mee te laten profiteren van de lusten van het windpark. Tot de omwonenden worden gerekend de huishoudens/inwoners tot circa 1.000 meter van het hart van de dichtstbijzijnde windmolen uit het windpark. De coöperatie wil echter niet alleen werken met een cirkel (2D) maar ook andere zaken betrekken in het landschap, zoals een bomenrij, vrij uitzicht op windpark vanuit achterkant/voorkant van woning (3D).

In overleg met de omwonenden zal een entiteit worden opgericht, bijvoorbeeld een vereniging of coöperatie. Eventueel kan de coöperatie gebruik maken van een stichting, mits deze binnen de coöperatie bestuurlijk is gekoppeld en de continuïteit op de doelstellingen is gewaarborgd.

Aan de entiteit van het omgevingsfonds worden om niet (certificaten van) aandelen toebedeeld die recht geven op een winstafhankelijk dividend. In de begroting is uitgegaan van een bedrag van ongeveer € 2 per MWh opgesteld vermogen per jaar, resulterend in een jaarlijks bedrag van circa € 75.000. In overleg met de omwonende en het bestuur van de entiteit zal bij de start van het omgevingsfonds worden besproken en afgesproken hoe het budget ten goede komt aan de omwonenden.

Opgemerkt wordt dat bij de verdere uitwerking van het plan door de coöperatie bijvoorbeeld om fiscale redenen het omgevingsfonds wordt gekoppeld aan de winst&verlies-rekening van de BV. Als deze afweging wordt gemaakt, is het uitgangspunt voor de coöperatie dat het profijt voor de omwonenden via het omgevingsfonds gewaarborgd moet blijven.

3.3 Grondvergoeding

De grondvergoeding wordt zoals hiervoor aangegeven geregeld via een zakelijke recht in de vorm van een opstalovereenkomst en/of een erfdienstbaarheid. Anders dan tot nu veel voorkomt, zal de opstalvergoeding niet (alleen) gaan naar de grondeigenaar op wiens land de windmolen komt te staan. Deze grondeigenaar zal wel een goede schadecompensatie gaan ontvangen voor de gemiste inkomsten uit het grondgebied dat nodig is voor de windturbine met kraanplaats en toegangsweg. Maar het overgrote deel van de vergoeding zal worden uitgekeerd aan de omliggende grondeigenaren in een straal van circa 750 meter van de windmolens. Wij hebben de intentie om de wijze van toedeling te bespreken met de omliggende grondeigenaren en gezamenlijk vast te stellen.

3.4 Omgeving (omwonenden en buurt)

Via het omgevingsfonds nemen wij onze verantwoordelijkheid zodat inwoners in het plangebied een vergoeding (de 'lusten') krijgen die in een reële verhouding staat tot de lasten die inwoners ervaren als gevolg van de realisatie van een windpark in hun directe omgeving. Het omgevingsfonds is uitgewerkt in de structurering die in paragraaf 3.1.1. is beschreven.

Bij de ontwikkeling van het windpark zullen we de omgeving betrekken door het gesprek aan te gaan met de belanghebbenden en door hen te 'horen'. Inzicht krijgen in de wensen en verlangens van de belanghebbenden is van wezenlijk belang voor het verkrijgen van draagvlak. De coöperatie heeft daar een eerste stap mee gezet door de twee openbare bijeenkomsten in de tweede week van april 2018. Voor het verkrijgen van draagvlak is absoluut meer nodig dan het verstrekken van een financiële vergoeding via het omgevingsfonds en de grondvergoeding. Niettemin zal, zo is uit onderzoek gebleken, het meeprofiteren in de opbrengsten van het windpark een positieve invloed hebben op de houding van de omgeving ten opzichte van het windpark. Het draagt positief bij aan het 'mijn windmolen'-gevoel.

3.5 Ruimere omgeving (gemeente en/of regio)

De inwoners van de gemeente Staphorst hebben de 'lusten' van het windpark via het maatschappelijk fonds van de coöperatie. Zoals in de inleiding van het plan is aangegeven willen wij de coöperatieve gedachte van Wij Duurzaam Staphorst extra benadrukken door middel van het maatschappelijk fonds. Voor het maatschappelijk fonds is een jaarlijks budget in de begroting gebudgetteerd van € 50.000.

Organisaties, vereniging en dergelijke uit gemeente kunnen verzoeken indienen voor een bijdrage in de bekostigen van een activiteit of investering met een maatschappelijk/cultureel belang. De verzoeken zullen worden beoordeeld door het bestuur van de stichting/entiteit die het budget beheert. De gelden van de coöperatie zullen door de coöperatie worden besteed binnen de door de coöperatie geformuleerde doelstellingen.

Het maatschappelijk fonds in ons plan is een waardevol onderdeel voor de lokale bevolking. Wij zien echter meer kansen die met het windpark gerealiseerd kunnen worden. Bijvoorbeeld investeringen in recreatieve en/of educatieve voorzieningen zijn kansen die wij willen benutten door de realisatie van ons plan. Hier valt te denken aan wandelroutes vanuit de bosvijver naar het windpark (gebied 8) of een educatieve voorziening over duurzaamheid, klimaat en leefbaarheid in onze dorpen en -met een bredere blik- op deze wereld. Door jeugd hier vroegtijdig bij te betrekken, kunnen we voor de omgeving daadwerkelijk iets betekenen in de bewustwording van duurzaamheid.

4 Participatie kader: proces participatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag "Hoe betreft de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst de omgeving bij de realisatie van het plan". Aan de hand van het participatie kader op proces wordt hierop ingegaan in de volgende paragrafen.

4.1 Visie op procesparticipatie

Voor de coöperatie betekent het realiseren van de 12MW windopgave voor en door Staphorst dat de invulling ervan tot stand komt in een samenwerking tussen inwoners, bedrijven en belangenorganisaties uit Staphorst, Rouveen, IJhorst en Punthorst. De wens van de gemeente om minimaal trede 4, co-productie, van de participatieladder te hanteren, is voor de coöperatie het minimum. Het uitgangspunt van de coöperatie ten aanzien van de lokale samenleving is: betrokkenheid op proces, inhoud en beslissingen. De organisatievorm en de mogelijkheid voor een ieder om mee te doen ondersteunen deze visie.

Wij hebben ervoor gekozen om kort voor het indienen van dit plan de direct belanghebbenden bij de door ons aangegeven gebieden op de hoogte te brengen en te informeren van ons plan. Door de coöperatie is na de oprichting direct gestart met ledenwerving en bijeenkomsten in april 2018 voor inwoners en belangstellenden.

Zoals voorgaand bij de gebiedsbeschrijving is toegelicht, zullen bewoners in het gebied betrokken worden bij het ontwerp van het windpark. Ook zullen door middel van visualisaties deze bewoners nader geïnformeerd worden.

Het is belangrijk om bij participatie realistisch te zijn en te blijven: interesses en belangen kunnen verschillen, het belang van een direct omwonende wordt bijvoorbeeld op andere wijze geraakt dan een inwoner in een van de kernen van de gemeente. Het is dan ook niet te verwachten dat iedereen de wil en bereidheid heeft om toe te treden tot de coöperatie.

Voor belanghebbenden, zowel individuen (inwoners en grondeigenaren) maar ook voor belangenorganisaties is het belangrijk om de ruimte voor co-productie te organiseren.

Dit doen wij door in ons proces drie lijnen te hanteren, naast de eerder genoemde mogelijkheid om participant te worden:

- Werkgroep: orgaan waarin alle informatie wordt ingebracht, keuzes worden voorbereid en adviezen worden gegeven aan de coöperatie
- Klankbordgroep: orgaan voor mensen en organisaties die graag een adviserende rol willen innemen vanuit een belang maar graag afstand bewaren tot keuzes
- Brede en transparante communicatie gericht op informeren ten aanzien van inhoud, keuzes en resultaten

Het kader voor zowel de coöperatie als ook de genoemde organen is de opdracht van de gemeente: realisatie van 12 MW wind-energie op de geselecteerde planlocatie, draaiend op 1 januari 2021.

Deze opdracht is concreet en in onze visie biedt dit ook een waarborg voor een constructieve samenwerking binnen de verschillende gremia.

De realisatie kent een aantal fasen:

- de verkenningfase,
- de fase van procedures,
- de realisatie
- de exploitatie.

In elke fase verschillen inhoud en intensiteit van de participatie en daarmee de communicatie. Dit hebben wij hierna verder uitgewerkt.

4.2 Omgevingsmanagement

De coöperatie en het waterschap vinden het belangrijk de omgeving zo goed mogelijk te informeren en vroeg bij de verdere uitwerking van het initiatief te betrekken. Dit zorgt op deze manier voor zo veel mogelijk lokaal draagvlak en betrokkenheid voor het windpark in Staphorst. Uitgangspunten zijn open, transparant en tijdig communiceren en luisteren naar de omgeving om vervolgens belangen zo goed mogelijk af te wegen.

De belanghebbenden (omwonenden en inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers) worden daarom op een open en transparante wijze geïnformeerd en betrokken bij het planproces. Dit doen wij vanuit het besef dat een windpark met name voor direct omwonenden een grote verandering is. In dit hoofdstuk lichten wij toe op welke wijze wij de omgeving willen betrekken bij de projectontwikkeling. Verderop in dit hoofdstuk en de bijlage 4 komt de communicatieaanpak aan de orde.

4.2.1 Verkenningfase

De verkenningfase is de fase van voorbereiding. Hierin worden belangrijke keuzes gemaakt ter voorbereiding op de procedurele fase. Omdat informatie uit de procedurele fase een rol kan spelen in deze fase is hier sprake van enige overlap.

De te maken keuzes die wij gezamenlijk willen maken gedurende de verkenningfase zijn de volgende:

- Het aantal windturbines (uitgaand van 12 MW)
- De posities van de windturbines
- De grootte van de windturbines
- Eventuele randvoorwaarden (bijvoorbeeld voor het beperken van slagschaduw)
- De nadere invulling van de besteding van baten uit de genoemde fondsen

Zoals de ruimtelijke onderbouwing in bijlagen 2 en 3 laat zien, zijn er ruimtelijke overwegingen voor keuzes (landschap, hinder), technische (eisen, energieopbrengst) maar ook financiële overwegingen. De coöperatie, de werkgroep en de klankbordgroep zullen deskundigen raadplegen en/of inschakelen bij elke stap voor onder andere de volgende onderwerpen:

- Wat is een relevant kader voor de besluitvorming (kansen, risico's, belemmeringen)
- Welke keuzeopties zijn er
- Welke gevolgen hebben verschillende keuzes

Voor het onderdeel milieu geldt dat mogelijk een MER moet worden opgesteld, op zijn minst een m.e.r.-beoordeling als gevolg van het wegvallen van de drempel. De noodzaak voor een m.e.r. wordt beoordeeld met behulp van een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

4.2.2 Procedurele fase

In de procedurele fase vindt de besluitvorming plaats. De basis ligt in het uitgewerkt plan. De benodigde onderzoeken voor besluitvorming worden grotendeels gedurende de verkenningsfase voorbereid zodat de informatie tijdig beschikbaar is.

De samenwerking met de omgeving, via werkgroep en klankbordgroep, en de communicatie naar de omgeving richt zich op:

- De vergunningsaanvragen, waarin keuzes worden vastgelegd en afspraken worden geborgd
- Informatie over de procedurestappen
- Actieve deelname aan publieksbijeenkomsten die in het kader van de procedure plaatsvinden

4.2.3 Realisatiefase

We gaan uit van een succesvolle samenwerking met de gemeente Staphorst die ertoe leidt dat vergunningen door de gemeente tijdig wordt verleend. De fase die hierop volgt is de technische uitwerking, financiering en bouw van het windpark. Ondanks dat dit een fase is die relatief 'technisch' van aard is, is dit volgens ons een belangrijke fase vanuit het oogpunt van draagvlak. Er worden namelijk meters gemaakt. Het papier is geduldig geweest en in deze fase kunnen we snel resultaten boeken.

De successen moeten we vieren maar het blijft belangrijk transparant te zijn over de contracten die worden afgesloten en de te maken afspraken. De financiële resultaten hangen immers samen met deze afspraken.

Gedurende de bouw willen we aan iedereen laten zien wat fysiek gepresteerd wordt. De eerste paal, de eerste molen en de eerste kilowattuur: Daar moet je bij zijn!

4.2.4 Exploitatiefase

De exploitatiefase kenmerkt zich door energieproductie en de start van het beschikbaar komen van financiële baten. Informatievoorziening naar de participanten en de omgeving staat dan centraal. De website van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst is hiervoor een geëigend platform.

4.3 Issue- en stakeholdersanalyse

Wij willen in goed overleg blijven met de belanghebbenden (stakeholders) van dit project. Een aantal stakeholders spelen een rol bij het creëren van draagvlak voor de ontwikkeling het windpark.

In de hierna weergegeven tabel zijn de potentiële issues -gerelateerd aan de stakeholders- geïdentificeerd.

Stakeholder	Toelichting	Belang	Issue
Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst	Ontwikkelaar van windpark	- Ontwikkeling duurzame energie voor en door Staphorst - Verdeling lusten en lasten windenergie - 2021 windpark operationeel	
Participanten (financieel)	Leden van de coöperatie die financieel participeren in het windplan.	- Aantrekkelijk rendement	- Resultaatafhankelijke rendement is nihil.
Grondeigenaren	Naast grondeigenaren met windturbine op de grond worden ook aangrenzende grondeigenaren betrokken.	- Grondvergoeding - Divers (afhankelijk van wijze benutting grond)	- Grondvergoeding - Divers (afhankelijk van wijze benutting grond)
Direct omwonenden	Mensen woonachtig binnen 1.000 meter van de windturbines (voorstel)	- Leefgenot - Waarde van woning (WOZ)	- Hinder door geluid / slagschaduw - Visuele hinder - Waardedaling woning
Bewoners in nabijheid van het windpark	Mensen woonachtig tussen 1.000 en 1500 meter van de windturbines (voorstel)	- Grondvergoeding - Divers (afhankelijk van wijze benutting grond)	- Grondvergoeding - Divers (afhankelijk van wijze benutting grond)
Ondernemers	Zelfstandigen in de omgeving van Staphorst	- Bedrijfsvoering - Maatschappelijk verantwoord ondernemen	- Participatiemogelijkheden - Kansen verduurzaming energiegebruik
Buurt- of dorpsverenigingen	Verenigingen uit Staphorst, Rouveen of omliggende dorpskernen die als spreekbuis kunnen dienen namens	- Vertegenwoordiging van belangen van leden	- Invloed op keuzes - Invloed op de omgeving - Mogelijkheden tot proces- en financiële participatie
Natuur- en milieuorganisaties (Staatsbosbeheer, NMO, Landschap Overijssel)	Organisaties die milieubelangen vertegenwoordigen	- Natuurbehoud- en bescherming	- Invloed op beschermde soorten - Invloed op landschap
Recreanten	Mensen die gebruik maken van recreatievoorzieningen in Staphorst. Dit zijn onder andere bezoekers van het Staatsbos de Zwarte Dennen	- Ontspanning	- Impact op beleving van recreatievoorzieningen
Gemeente Staphorst	Overheid	- Uitvoering provinciale opgave windenergie - Coöperatieve ontwikkeling windpark - Omgevingsvisie, inclusief duurzaamheidsdoelstelling	- Invloed op beschermde soorten - Invloed op landschap - Invloed op geschetste ontwikkelingen omgevingsvisie - Gemeente Staphorst energie neutraal in 2050
Provincie Overijssel	Overheid	- Provinciale doelstelling windenergie behalen	- Tijdige realisatie provinciale winddoelstelling - Provinciaal beleid (ruimtelijke kwaliteit, natuur)
Waterschap Drents Overijsselse Delta	Samenwerkingspartner	- Energie-neutraal door zon- en windenergie in werkgebied	- Realiseren van windpark o.a. in gebieden Staphorst
Defensie	Overheid	- Beheer munitiedepot	- Impact op gebruik munitiedepot

Naast deze partijen spelen ook andere partijen een rol bij de ontwikkeling van het windpark. Denk hierbij aan financiers of externe adviseurs. Omdat zij geen rol spelen bij het creëren van draagvlak voor het windpark, zijn ze niet in bovenstaand overzicht opgenomen.

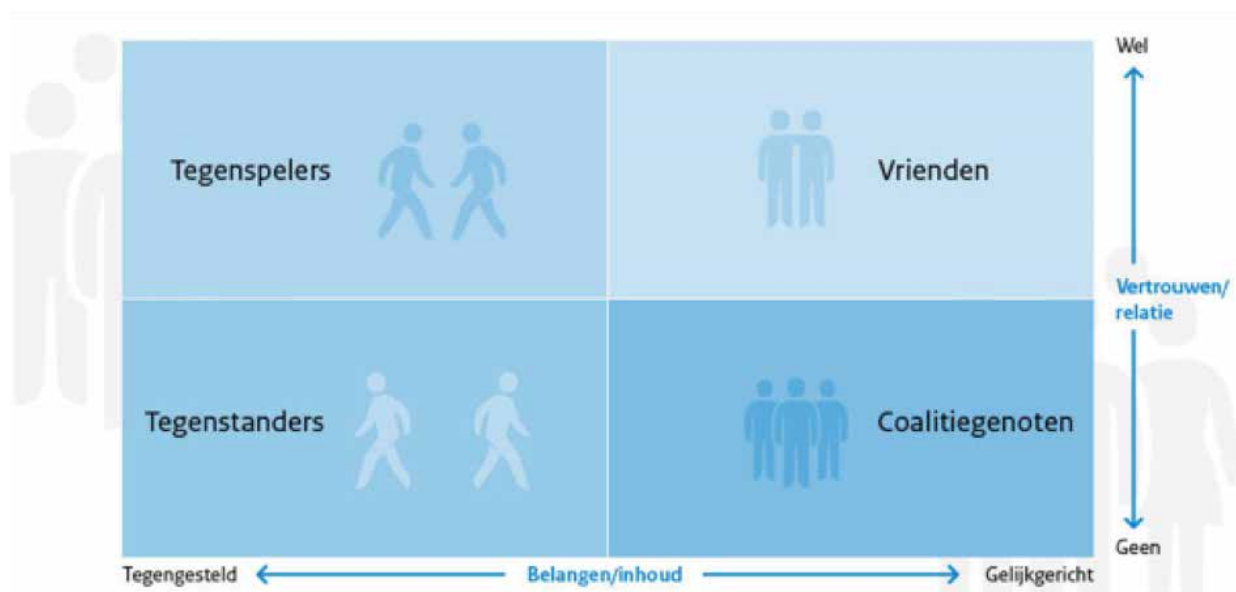
Inhoudelijke issues volgen in principe uit de voorgenoemde analyse. De belangrijkste issues die op grond van de locatie aandacht behoeven zijn:

- Ruilverkaveling.
Zoals door ons bij de toelichting op gebied 8 is aangegeven, heeft de ruilverkaveling tot gevolg dat de coöperatie geen zekerheid heeft door de onduidelijkheid over het grondeigendom. Dit is een risico dat gemitigeerd wordt met de aanpak van de coöperatie om de grondvergoeding breed beschikbaar te maken voor grondeigenaren binnen een te definiëren gebied zodat de positie van een windturbine niet tot een ongelijke vergoeding leidt;
- Ruimtelijke inpassing (hinder, natuur, landschap, munitiedepot).
Uit de analyse van Pondera Consult en de landschapsdeskundigen volgt dat er ruimte is voor verschillende inrichtingsopties waarmee de effecten beheerst kunnen worden. Mitigerende maatregelen kunnen eventueel toegepast worden indien nodig.

4.4 Krachtenveldanalyse

De stakeholders hebben verschillende rollen ten opzichte van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst. De belangen zijn soms gelijk en soms tegengesteld zijn. In onderstaand overzicht zijn deze potentiële relaties weergegeven ten opzichte van een initiatief. De onderstaande figuur is afkomstig uit het kader van de uitvraag door de gemeente Staphorst.

Figuur 5 Krachtenveldanalyse met stakeholders (kader uitvraag door gemeente Staphorst, 8 februari 2018)

Wij hebben een krachtenveldanalyse uitgevoerd. Echter gegeven de het feit dat de uitnodiging van de gemeente zeer recent is (8 februari), de coöperatie in maart dit jaar is opgericht en stakeholders in beperkte mate geraadpleegd zijn, heeft de krachtenanalyse in dit stadium nog een beperkte zeggingskracht. Daarentegen hebben we in korte tijd wel een beeld gekregen van het draagvlak voor ons initiatief. Wij zijn in januari gestart met een groep ambassadeurs van ruim 30 personen. De coöperatie heeft in de tweede week van april, binnen een maand na oprichting, de eerste openbare bijeenkomsten voor inwoners (ruim 150 bezoekers), omwonenden en grondeigenaren (circa 75 bezoekers) georganiseerd. Op grond van deze bijeenkomsten trekken we de conclusie dat ons initiatief (door en voor Staphorst) leeft, tot verbeelding spreekt en ruim draagvlak heeft bij inwoners en ondernemers. De coöperatie is één dag na de informatiebijeenkomst reeds de grens van 100 leden gepasseerd. Inwoners en ondernemers geven aan financieel te willen participeren. Ook hebben wij contact gekregen met grondeigenaren die hun perceel land ter beschikking willen stellen voor ons initiatief. Daarnaast hebben wij omwonenden ontmoet die zich zorgen maken bij de geschetste ontwikkeling.

Vanuit de doelstellingen van de coöperatie is het de ambitie om betrouwbaar te zijn voor alle stakeholders. Dat is terug te zien in onze organisatiestructuur en communicatieplan. Wij gaan uit van transparantie in wat we doen en een open communicatie. Daarvoor hebben we begin april concreet de eerste stappen gezet en zijn we de dialoog aangegaan met de bevolking. Daarmee willen we vertrouwen winnen en behouden. Door onze insteek gericht op zeggenschap, eigenaarschap en financiële participatie streven wij er maximaal naar om de belangen van stakeholders niet tegenstrijdig aan ons belang te maken. Wij streven naar het behalen van win-winsituaties met de belanghebbenden. Ons streven is gericht op het bereiken van de posities in het diagram voor 'vrienden' en 'coalitiegenoten'.

Dit laat onverlet dat het niet is uit te sluiten dat er tegenstrijdige belangen ontstaan. Wij blijven respectvol in de communicatie en omgang met belanghebbenden en zullen ons maximaal inzetten voor een zo groot mogelijk draagvlak. Uiteindelijk beslist het bestuur van de coöperatie die de verantwoordelijkheid heeft genomen voor de realisatie van het plan.

De krachtenveldanalyse, evenals de stakeholderanalyse en communicatieaanpak zullen wij tijdens de uitvoering van het project periodiek actualiseren, zodat onze aanpak aansluit op de ontwikkeling van het project, de verwachtingen van de belanghebbenden en de visie en aanpak van de coöperatie.

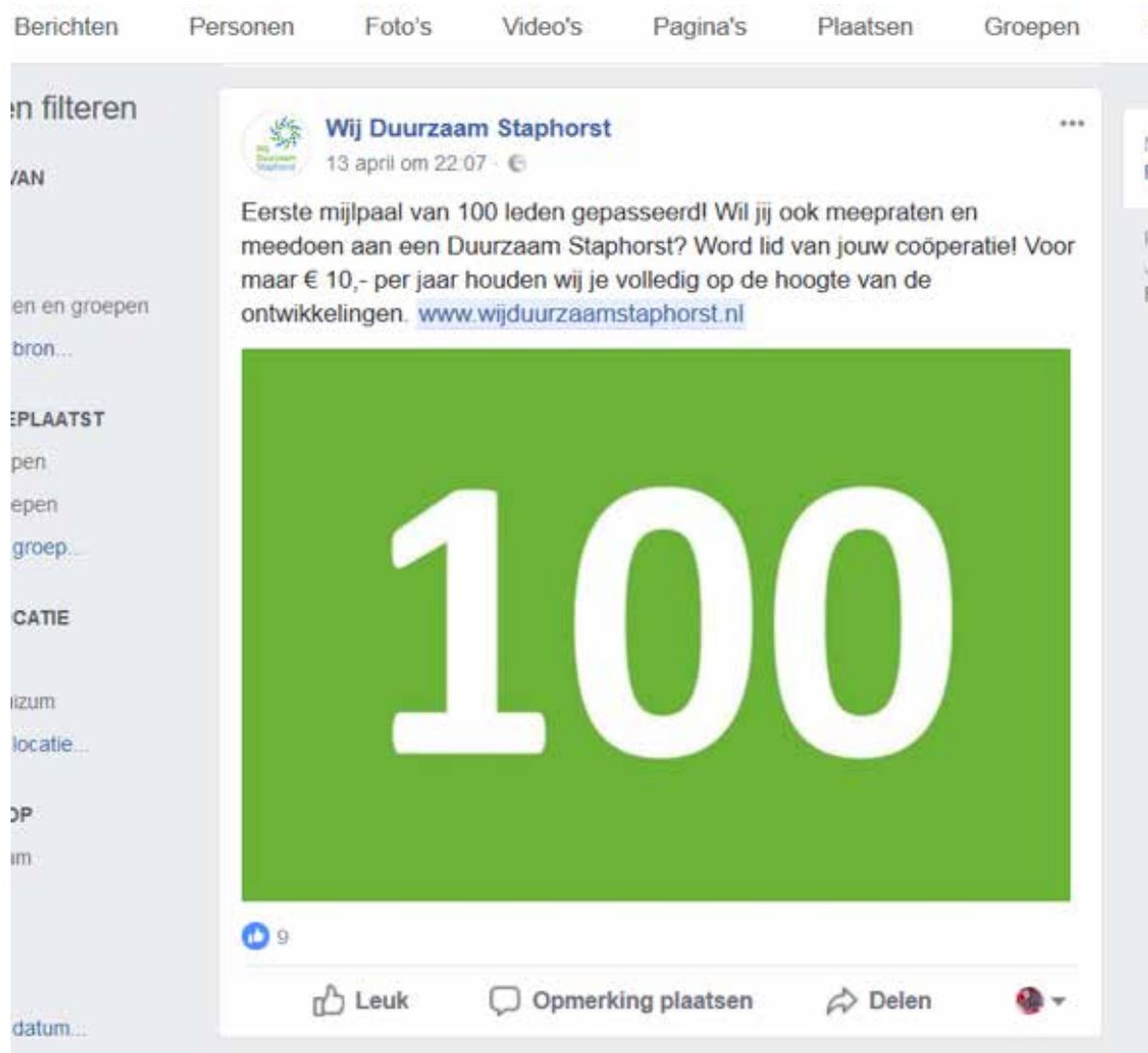
4.5 Communicatieplan

Communicatie is een essentieel onderdeel van ieder project. Zeker in het geval van de bouw van een windpark, waarbij veel verschillende stakeholders zijn betrokken, is het van belang dat er een uitgebreid communicatieplan is waarop kan worden teruggevalen. Dit communicatieplan inclusief een communicatiekalender hebben wij uitgewerkt en is als bijlage 5 opgenomen in dit plan.

Het gebruik van regelmatige, transparante, directe en vooral doelgroepgerichte communicatie heeft grote invloed op de mate van betrokkenheid van alle verschillende stakeholders. Ook draagvlak bij de omgeving wordt hierdoor in belangrijke mate positief beïnvloed. Open, tijdig en transparant communiceren, luisteren naar de omgeving en de omwonenden actief betrekken bij de besteding van een financiële tegemoetkoming, zijn onze speerpunten.

Het communicatieplan in bijlage 4 is gerelateerd aan de realisatie van het voorliggende windplan. Voorafgaand en parallel hieraan loopt een communicatietraject voor de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst. Na de oprichting van de coöperatie (maart 2018) en het aanstellen van een bestuur is de communicatie opgestart om bekendheid te geven aan ons initiatief en de coöperatie zelf. Daarbij wordt de bevolking opgeroepen om lid te worden van de coöperatie. Kort voor het indienen van dit plan op 22 april zijn de directe omwonenden op de hoogte gebracht van de oprichting van onze coöperatie en ons windplan. Hiervoor zijn op 12 en 13 april 2018 informatiebijeenkomsten georganiseerd. Deze inloopbijeenkomsten waren openbaar en zijn aangekondigd onder andere in de lokale media. Hierna zal coöperatie door middel van bijeenkomsten, visualisaties, experts, (digitale) nieuwsbrieven, facebook en een website zorgen voor goede, tijdige en zorgvuldige communicatie over de voortgang in het vervolgproces, zoals is uitgewerkt in ons communicatieplan.

Figuur 6 Voorbeeld van de facebooksite met de aanmelding van het 100-ste lid.

4.6 Procesplanning

4.6.1 Planologische procedure

Binnen de planning zoals die door de gemeente Staphorst is opgesteld in de uitvraag voor het in te dienen plan (8 februari 2018), ziet de coöperatie mogelijkheden voor de eigen en tijdige fasering in het vervolgtraject.

De ontwikkeling van windenergie is een langdurig traject. Wij houden vooralsnog deze planning aan die mogelijk en haalbaar is. Wij zien kansen voor het versnellen van de proceduretijd maar dit vereist naar onze beleving een goede afstemming met de betrokken overheden. De voorbereidingen voor contractering en financiering starten reeds na indiening van de vergunningsaanvragen (februari 2019) zodat de effectuering hiervan in een relatief kort tijdsbestek kan plaatsvinden. Wij zullen in overleg treden met de gemeente over deze planning, de te volgen procedure en mogelijkheden voor versnelling. Daarbij willen wij onder andere afstemmen over het al dan niet uitvoeren van een volledig MER-trajecten en het moment voor het aanvragen van de SDE.

Tijdslijn/planning	Onderwerp
23 april 2018	Uiterste datum indienen definitieve verzoeken voor planologische medewerking
Eind april – begin mei 2018	Beoordeling commissie, oplevering eindrapport
29 mei 2018	Besluit college B&W Staphorst
Juli 2018	Informatie gemeenteraad Staphorst
Juli 2018 – januari 2019	Uitwerken plannen door Wij Duurzaam Staphorst
September 2018	Definitieve gebiedskeuze door de coöperatie
Februari 2019	Indienen concept bestemmingsplan door Wij Duurzaam Staphorst
Maart 2019	Ter inzage legging voor-ontwerpbestemmingsplan windpark door gemeente Staphorst
Augustus	Ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan windpark door gemeente Staphorst
November 2019	Opiniërende raadsbehandeling bestemmingsplan windpark
December 2019	Vaststellen bestemmingsplan windpark door gemeenteraad
Maart 2020	SDE+ aanvraag
Maart – juni 2020	Contractering en financiering
Juni – december 2020	Bouw (circa 6-7 maanden)
Januari 2021	Opening en ingebruikname Coöperatief Windpark Staphorst

4.6.2 Participatieproces en procedure

Wij beseffen ons terdege dat communicatie en participatie door omwonenden cruciaal zijn voor het slagen van dit project. Dit hebben wij hiervoor in dit hoofdstuk uitgewerkt en beschreven in het communicatieplan.

Het te realiseren windpark heeft impact op haar omgeving. Het is belangrijk dat inwoners en andere betrokken partijen worden meegenomen in deze verandering. Ervaring elders leren ons dat het belangrijk is dat de omgeving goed is geïnformeerd en zich bij het proces mag aansluiten. Als dat lukt, zien mensen sneller de vele kansen die windmolens bieden – waarvan coöperatief-eigenaarschap van het windpark een aansprekend voorbeeld is. Dit plan moet eraan bijdragen dat inwoners van Staphorst betrokken zijn bij de ontwikkeling en dat zij uiteindelijk ervaren dat het ook ‘hun’ windmolens zijn.

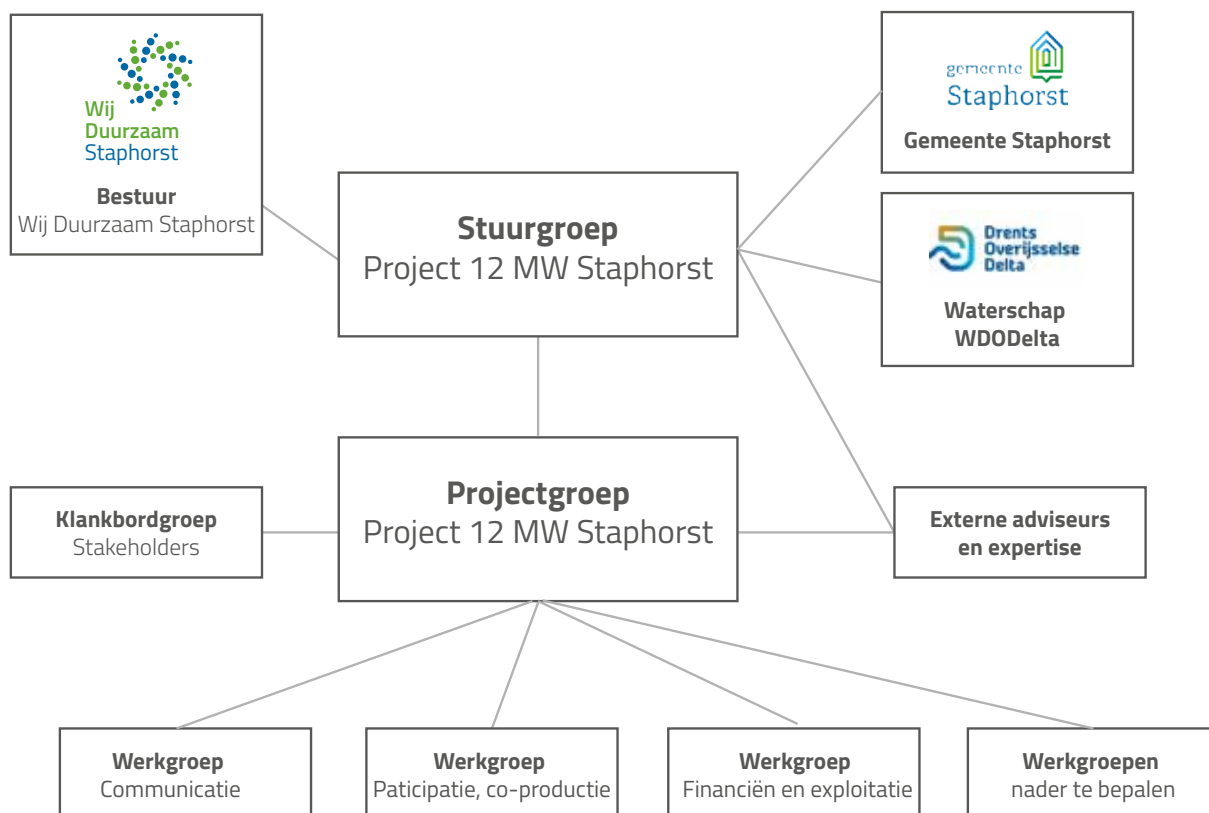
De gemeente is op zoek naar een windpark van 12 MW en heeft daarvoor een proces in gang gezet om een keuze te kunnen maken welk initiatief in haar ogen daar het meest geschikt voor is. Wij hebben in dit plan de ruimtelijke en financiële context beschreven evenals het participatieproces om een windpark van 12 MW in de gemeente Staphorst te realiseren. Wat ons betreft start de coöperatie het vervolg voor de procedure.

4.7 Plan van aanpak en projectorganisatie

In januari 2018 hebben ruim 30 ambassadeurs zich geëngageerd aan het oprichten van een coöperatie en de deelname aan de uitvraag van de gemeente Staphorst voor een windpark van minimaal 12MW. Op verzoek van de ambassadeurs is een werkgroep gestart met de uitwerking van dit windplan en de oprichting van de coöperatie. Zowel de oprichting van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst als ook het indienen van het windplan 12MW is inmiddels een feit dat met veel inzet, creativiteit en lokale betrokkenheid is gerealiseerd.

Voor de verdere uitwerking gaat de coöperatie een plan van aanpak met een gedetailleerde procesplanning op stellen, evenals een projectorganisatie. De coöperatie ziet op dit moment een projectorganisatie voor zich die op zowel inhoudelijk thema's (ruimtelijk, techniek, financieel) als ook op het participatieproces is toegerust. In hoofdlijnen is dit in bijgaande figuur weergegeven.

Figuur 7 Concept projectorganisatie Samen voor de wind, 12MW Staphorst

Om in goed overleg te blijven met alle stakeholders en de vereiste (externe) partijen/adviseurs te kunnen betrekken bij de realisatie van dit project zal de coöperatie een stuurgroep en projectgroep binnen de projectorganisatie aanstellen. Aan de stuurgroep kunnen naast het bestuur van de coöperatie zowel het waterschap als ook de gemeente deelnemen. Onder de stuurgroep valt een projectgroep en een aantal werkgroepen. Dit is op dit moment als voorbeeld uitgewerkt. De stuurgroep zorgt voor de vereiste besluitvorming in de projectorganisatie en ziet er op toe dat alle belanghebbenden dezelfde informatie over het project krijgen, alle belangen in acht genomen worden en adequaat wordt gestuurd binnen het project op geld, risico's, organisatie, tijd/planning, informatie en kwaliteit (GROTIK). De eerder in dit hoofdstuk genoemde klankbordgroep is gekoppeld aan de projectgroep. De projectgroep draagt zorg voor de (dagelijkse) uitvoering van het project. Wij streven naar een efficiënte en effectieve manier om alle stakeholders langdurig te betrekken bij het proces. Het plan van aanpak met een uitwerking van hierboven genoemde onderwerpen (GROTIK) zal na indiening van het windplan worden voorbereid. De coöperatie staat daarmee begin juni in de startblokken om aan het vervolg gehoor te geven.

5 Tot slot

Door de ontwikkeling van een 100% coöperatief windpark door Wij Duurzaam Staphorst in de gemeente en de brede participatie binnen de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst krijgt de gemeente een windpark dat in veel opzichten een meerwaarde biedt aan de lokale gemeenschap:

- Het windpark zal jaarlijks circa 40.000 MWh duurzame elektriciteit opwekken;
- Door de ontwikkeling van windenergie en door de belangen van andere duurzame thema's met elkaar te verbinden worden er meerdere (innovatieve) ontwikkelingen binnen de gemeente mogelijk;
- Met de realisatie van het windpark willen we bijdragen aan de ontwikkeling van een duurzaam energielandschap in het gebied en mede bijdragen aan versterking van natuurwaarden;
- Wij zetten een actieve communicatie over ons plan op, waarbij we de lokale gemeenschap, inclusief de direct omwonenden betrekken;
- Wij bieden zoveel mogelijk burgers en ondernemers de mogelijkheid financieel deel te nemen in het windpark. Onze coöperatieve methode gaat daarbij verder en is concreter dan de gedragscode van de NWEA voor participatie aangeeft en is een concrete uitwerking van de door de raad aangegeven kaders. Dit zullen wij in verschillende brochures uitwerken;
- Het meest cruciale is echter dat de rendementen op het (lokaal) verstrekte kapitaal lokaal blijven en de besteding van het projectrendement (winst) ook gedurende de looptijd van de exploitatie de komende 20 jaar van lokale betekenis blijft.

De voordelen van het windmolenpark van de coöperatie zijn:

- Rendement van exploitatie.
- Lokale en eigen duurzame energie opwekking.
- Stem en inbreng grondeigenaren en omwonenden.
- Financiële vergoeding grondeigenaren en omwonenden.
- Groencertificaten voor ondernemers voor eigen duurzaamheidsdoelstellingen.
- Omgevingsfonds voor omwonenden en grondbezitters.
- Maatschappelijk fonds voor maatschappelijke projecten in de gemeente Staphorst.
- Duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, het waterschap, de provincie en het rijk.
- 100% coöperatief is 100% rendement binnen de lokale gemeenschap van Staphorst.

In dit plan staat beschreven wat wij willen realiseren, waar we dat kunnen doen en waar wij voor staan. We hebben de hoofdlijnen beschreven hoe de coöperatie zowel financieel, organisatorisch als ook communicatief het vervolg op dit plan wil organiseren. In ons plan dragen de inwoners van de gemeente Staphorst niet alleen de lasten maar komen zeker ook de lusten van de windmolens ten goede aan de lokale gemeenschap.

Participatie is belangrijk in ons plan. Onze dorpsgenoten kunnen zelf bepalen in hoeverre ze betrokken willen zijn bij de ontwikkeling van het project: bijvoorbeeld door lid te worden van de coöperatie, door financieel te participeren of deel te nemen in de klankbordgroep.

Belangrijkste is natuurlijk dat we met dit windpark bijdragen aan een duurzamer leefomgeving, ook voor de generaties na ons. Wij hopen dat u na het lezen van ons plan net zo enthousiast bent geworden als wij al zijn.

Samen voor de wind

Windplan 12 MW Staphorst
Coöperatie Wij Duurzaam Staphorst